

I. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JANUÁR 7.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: { Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkronika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is esatolandó.

ÚJESZTENDŐ A TÁTRÁBAN. — Jely Gyula félvétele.

A porcellán muzsika Regény. Irta Szini Gyula

Livia.

A Kóbor Kutya lassan szűrte a teát és beleaprította a finom angol kétszersültet. Hosszú, ápolatlan haja, borostás álla, kopott bársonykeje, lyukas bakancsa valami penészes szomorúsággal ütt el a diszes lakástól, a melynek vendégszeretét élvezte.

Vele szemben a házigazda ült, előkelő kényelmes pyjámában, rózsaszínre megborotválva, talán titokban kendőzve is, házi laktópánnal karcsu, keskeny lábán. Még az angol bőrpamplag is, a melynek bársonysima, asszonyi epidermiszre emlékeztető, violaszínű maroquinjén hevert Oláh Holubár, előkelő jómódtól dudzadt.

— Jól élsz, Holubár, — morogta a Kóbor Kutya a fogai közt.

— Így jár az, a ki eladta magát, — mondta tréfásan a házigazda. Titokban azt leste, hogy a Kóbor Kutya milyen falánkan veti magát az angol süteményre.

— Jól tetted! — felelte komolyan a Kóbor Kutya, — nem neked való a függetlenség.

— Azért szívesen gondolok vissza, — szölt Holubár — a régi, szép időkre, a miket együtt töltöttünk el. Emlékszel a hónapok szobára, a hol együtt dideregtünk és koplaltunk? Csak egyetlen kályha volt benne, a szívünk, a mibe lázas, nagyravágyó álmokkal fűtöttünk be. Emlékszel a kis bohém kávéházra? A márványasztalra paloták silhouettjét rajzolták, a melyeket a világ ámulására akartunk megépíteni.

— Aranyozmányos szép idő volt az, — méltózt el a Kóbor Kutya — egy álomvilág ezer-egyjén stílusban, korlátlanul magas, karcsu tornyokkal, a honnan pillantásunk az egész világot átfogta.

— Még most is ott ülnék a márványasztalnál és a pincér nedves ronggyal törölné le legszebb álmaimat, — merengett el a házigazda.

— Jól tetted, hogy kiragadtad magad a szegénység karmai közül. Nézz végig rajtam és okulj belőle. Elvéhéd, lompos Kóbor Kutya vagyok, semmi más.

— Azt hiszem, — szölt Holubár, — hogy végre te is átlátd, hogy pénz nélkül nem ér semmit sem az élet. Czudarul nyomorogtam, legszebb terveim füstbe mentek, mert még arra sem volt pénzem, hogy léleket vegyek.

— Házasságot csak helyeselni tudom, — mondta komoly gravitással a Kóbor Kutya.

— Helyes vagy nem helyes, az majd elvállik, — mondta Holubár. — A fő egyelőre az, hogy pénzem van. A mikor majd jóllaktál, körül foglak vezetni ebben a házban, a melyet «Porcellán Hajlék»-nak neveztem el. Legszebb ifjúkori álmomat valószínűleg meg benne. Néhány torony és cifra kémény jó ismerősöd lesz. Már a bohémkávész márványlapjára is lerajzoltam őket. Mindent én terveztem, még a bútorokat is. Csak a hallban van egy kandalló, a melynek «Kóbor Kutya» a neve, mert ennek a tervét, megvalloim, téled loptam el.

— A feleséged is szereti ezt a házat? — kérdezte a Kóbor Kutya.

— Búszke rá és boldog benne, — felelte Holubár. — Nem láttad a «Pillér» című művészeti folyóirat legutóbbi számát? Az egész ház berendezésével és iparművészeti tárgyával együtt le van benne fotografálva. A minap a kultuszminiszter is vendégünk volt, mert kíváncsi lett a Porcellán Hajlékra.

— Megrendeléseket kaptál-e? — kérdezte a Kóbor Kutya.

— Csóstitül hull rám az áldás, — felelte a házigazda. — Annyi munkám van, hogy egy-kettőt szívesen átengedhetek neked is. Sok pénzt kereshetsz velük. Csak az én stílusmodoromban tervezd meg őket.

— Jó, jó, — dörmögte a Kóbor Kutya.

A félkör alakú erkélyszoba fehérre színezett berendezésén tavaszi napfény villózott. Kóbor Kutya minduntalan körüljárta a szemét a vajszerű bútorokon, a melyeknek gyöngyház-

betétje szívárványszínekben csillogott, a kaczer kis alabástrom-asztalokon, a fehér selyemfüngönyökön, a melyek az átszűrődő napfényben lágy hullámokat vetettek, a jegesmedve- és fehérróka-prémeken, a melyek az aszbeszt-szerű padlót és a fehér bútorokat takarták, a csillogó ezüst nipeken, a márványból és jadekőből való vázákban, a melyek valamennyien együtt dúdolták a szoba gyöngéd fehér színharmóniáját.

A lakás felül való ajtóban, a melyre ép meleg sugárkéve özlött, egyszerre csak egy levélzöld fényjelenség tűnt elő, mintha valami lomb hajolt volna be a tavaszi szellő miatt... Egy asszony állt ott japáni szabású kimonóban, a melynek zöld nyers selymét talán Nankingban szőtték.

— A feleséged, — mondta Holubár és föl-kelt valami furcsa, kissé túlzott udvariassággal.

Az asszony rávetette szemét a Kóbor Kutya-ra.

— Engedje meg, Livia, hogy bemutassam önnek legjobb barátomat, a kiről már annyi jó beszéltem önnek... A Kóbor Kutya!

Livia hideg, sápadt ajkán bágyadt mosoly gyűrődött föl egy pillanatra, annak jeléül, hogy már hallotta híret a Kóbor Kutya-ról. Tartózkodón és előkelően nyújtotta feje kis, vékony kezét egy nagy smaragdgyűrűvel.

Kóbor Kutya szokása szerint erősen megszorította a túlságosan törekeny ujjakat és valamit morgott a bajusza alatt, a mely hosszú és ápolatlan volt, mint a fókáé. A pillanatnyi fájdalomra, a mit a kézzel szorított, az asszony-nak merész szabású szemöldöke még magasabba szaladt föl és a gyermekek meglepett kíváncsiságával nézett a Kóbor Kutya-ra.

E szempillantásnyi érdeklődés után arca megint visszazökkent az előkelő és fáradt unalom merevségébe.

Kínos percek következtek. Mind a hárman hallgattak. A csöndben csak a Kóbor Kutya rágicsálása hallatszott, a mint újra a teasüteményekre vetette magát.

— Ön is építész? — kérdezte végre Livia, de mintha minden szó nehezére esett volna.

Kóbor Kutya fölnevetett.

— Az vagyok. Levegővárákat építek spanyol falvakban.

Az asszony ajkán újra az a félmosoly jelent meg, a mely után bágyadt hallgatása következett.

A féj feszengett a helyén. Kóbor Kutya zavartalanul csámcsogott.

— Likkörrel megkínálhatom? — kérdezte Livia némi torokszérelés után. Kóbor Kutya igent bólintott.

Az asszony keskenyre vonta össze az ajkát. Bántotta a vendég modortalansága. De azért odament egy kis szekrénykéhez és ezüst fogantyús kristály-carafeet emelt ki, a melyben lágy pipermint-pálinka volt. Gyűszűnyi pohárkába öntötte az édes szeszt és megkínálta vele Kóbor Kutya-t, a ki minden tételéről nélkül egy hájtársa kiitta a kupuzéját.

Az asszony csak az ajkát érintette a maga pohárkájába, aztán visszatette az alabástrom asztalkára. Minthogy a pohárkában még jócskán maradt pálinka, Kóbor Kutya kérdés nélkül ezt is kiitta.

Livia ajkán megint csak bágyadt mosoly fodrozódott.

A Kóbor Kutya.

Ebédre ott maradt Kóbor Kutya. Az asztal csak két személyre volt terítve.

— A feleséged gyöngéliked, ideges, — mondta Holubár — és nem fog velünk enni. A fehérektyűs inas némán és fegyelmezetten szolgált föl. A fogások jók és izletesek voltak. Holubár vigyázott a konyhájára, a jó kiszolgálásra, mert gyakorta látott vendéget. Kóbor Kutya a kannibólok étvágyával evett.

Pecsénye után jó, finom borokra került a

sor. Holubár mértékkel, de szemmel látható élvezettel ivott. Kóbor Kutya pedig szokása szerint sokat és kitartóan ivott. A bortól felmelegedett mindkettő szíve és ifjúkori közös dolgaikra emlékeztek.

Holubár azonban egyszerre elővette az óráját és szölt:

— Bocsáss meg, barátom, az időm lejárt. Halaszthatatlan dologban el kell mennem. De gondoskodtam róla, hogy a feketekávédat a feleséged társaságában idd meg. Künt vár rád a kertben.

Kóbor Kutya fölkel. A lábán kissé bizonytalanul állt és roppant jókedvű volt. Hatalmasat csapott Holubár vállára és szölt:

— Fene egye meg a dolgot! Úgy élsz, mint egy kis király. Csak a boraid kissé nehezek.

Kiment a kertbe, hol a fehérektyűs inas egy sátorra mutatott, a melynek kék-fehér vitorlaszövetét meleg márcziusi szellő lobogtatta.

— Barátom, — szölt Kóbor Kutya az inas-hoz, — borralót nem tudok magának adni, hanem féltettem a számára egy üvegesöves szivart. Itt van.

— Oh, köszönöm, nagyságos uram, — szölt az inas és diplomata arcának egy rángásával sem árulta el, hogy mit gondol magában a furcsa vendégről.

A sátorban egyedül ült Livia asszony. Japáni pongyolájára hermelin bélésű fehér selyemköpeny borult, a nyakán dús prémgallér volt, a fején zöld selyem házi turbán, a mely alól vörösréz fényű hajcsigái göndörödtek elő. Az arca keskeny, tejfehér és hosszúak szabású volt. Az orra finom vonalú, mint egy leány-gyermekeké és czimpái meg-megremegtek. Hosszú pillái alól nagy szembogara, különös, nyugtalan fényű szkarabeusz-szeme lobogott elő. A szabadban, vagy talán a napsugár miatt üdébnek látszott, mint a szobában.

— Nem ebédelhettem önökkel, — szölt, — mert orvosi rendellet szerint élek. Feketekávé-t sem szabad innom, de önnek tölthetek, ugy-e?

— Jó lesz a fejemnek, mert a bortól kissé megszüdültem.

Kóbor Kutya megfigyelte, hogy az asszony-nak túlságosan sovány és vértelen keze van, fehér bőre alól kekes tejszínű, vékony erecskék tetszenek át. Remegett a keze, mialatt a feketét csészébe öntötte.

— Ne várja tőlem, hogy mulattassam, — szölt Livia asszony. — Brótot vettem be és nagyon bágyadt vagyok tőle. Hanem meséljen nekem valamit saját magáról. Miért hívják önt Kóbor Kutya-nak?

— Mert ellensége vagyok a családnak, a házi tűzhelynek, a gazdagságnak, a békének és mind-azoknak a szent dolgoknak, a melyeket az emberek annyira becsülnék. A középkorból visszamaradt embernek érzem magam. Akkor háborúk voltak folytonosan, az emberek nem érték rá megmelegedni, megüledni. Nincs nyugalom sehol. Ma itt, holnap ott, a hová vet a sors és a saját nyugtalanságom. Csavargó vagyok. Éhes és kíváncsi eb. A hol bottal fogadnak, onnan elszaladok. A hol szívesen látanak, ott lepihenek, de nem sokáig. Alapjában véve ártatlan féreg vagyok, mint minden éhes ember.

— Teljesen ellentéte a férjemnek, — szölt Livia asszony, de hangja sem panaszt, sem bosszúságot nem árult el.

— Holubár? — kérdezte a Kóbor Kutya. — Államfentartó elem. Ideális és született nyárspolgár. Hatemeleket házat bátran lehetne rá építeni.

— Nem tartja őt művészek? — kérdezte Livia és a hangjából halk szemrehányás érzett ki.

— Az igazat megvallva, nem tartom művészeknek. Haláltalanság ugyan, hogy ezzel fizetik a jó boraiért, de az igazság mindig előbbre való, mint a barátság. Legalább mi csavargók így vélekedünk.

Az asszony iparkodott lelkiileg keresztülnézni a Kóbor Kutya-n. Sokkal esesebb és

kritikusabb fej volt, semhogy regényes külső-ségek meglepésztették volna.

— Ön nagyon szívesen mondja magát csavargónak, — szölt Livia. — A csavargás meggyőződése önnek, vagy foglalkozása?

— Kényszerűségem, asszonyom, — felelte őszintén a Kóbor Kutya. — Erényt csinállok belőle, holott talán ez a legnagyobb hibám. Csak azt nem tudom, hogy voltaképp hol van a hiba, bennem-e vagy kivülem? Elhetetlen vagyok-e vagy szerencsétlen? Seholsem tudok zöld ágra vergődni és ezért hájt valami mindig más-hová, hogy szerencsét próbáljak.

— Meg kellene házasodnia, — szölt az asszony. — Így nem fogja soha semmire sem vinni.

— Még csak az kellene nekem! — tiltakozott a Kóbor Kutya. — Magam sem tudok megélni, hogyan tudnék asszonyt vagy családot el-tartani?

— A gondokkal együtt megjönne a szorgalma, a szorgalmával együtt a tehetsége, a tehetségével együtt az elismerése.

— Mindez igaz lenne, — sóhajtott a Kóbor Kutya, — ha le tudnék mondani jellemem két alapvonaláról, a függetlenség és lustaság szeretetéről... De ne beszéljünk annyit rólam, mert nem érdemes, Kóbor Kutya vagyok és ezzel minden meg van mondva. De ön, nagyságos asszonyom, a legnagyobb rejtély előttem.

— Először lát engem életében — szölt Livia — és még rejtély se legyen ön előtt?

— Csakhogy nem egészen így van a dolog, — felelte a Kóbor Kutya, — mert nekem pompás szímatom van, úgynevezett emberismeretem. Ez az egyetlen dolog, a mire szert tettem és szabad rá büszkének lennem. Már sok házba betévedtem és az első perczben meg tudom különböztetni az adakozó kezét a verőtől.

— Hogyan?

— Már a ház füstjéből is, — felelte a Kóbor Kutya. — A hol barátságosan, szelíd bárány-felhőkben gomolyog fölfelé a füst, ott tisztesség, jó, egymásnak való emberek laknak. A hol orrot, szemet csip a füst, a hol a veszekedésnek az ingerlő, nyugtalanító szaga már a levegőben van, onnan gyorsan eloldalgok, mert kő vagy fahasáb repülhet felém...

— És a mi házunkban mit tapasztalt? — kérdezte hirtelen kíváncsisággal Livia.

— Ép azt mondom, hogy nem ismerem ki magam, — felelte a Kóbor Kutya.

A gyöngyszakállú idegen.

A sátorba hirtelen, minden bejelentés nélkül egy magas, karcsu ember lépett be, a kin a legfeltűnőbb jelenség hosszú, tömört, fekete szakállá volt.

— Lili, maga itt van! — kiáltott föl csengő hangon. — Mindenáron meg akar hűlni? Brótot vettem be és kiül a szabadba? Vigyázzon, kikap tőlem!

— Imádom a Napot! — felelte Livia asszony. — Ez az egyetlen szenvedélyem, tanár úr.

A feketeszakállú ember a Kóbor Kutya-hoz fordult és bemutatkozott:

— Professor Avramescu.

Kóbor Kutya feleletül szokása szerint morgott valamit.

— Mutassa a pulzusát, — szölt Avramescu az asszonyhoz, megfogta a kezét és úgy tett, mintha az ér ütésére figyelne.

Kóbor Kutya nem győzte eléggé szemügyre venni a tanár urat. Lengő, dús szakála az asszír királyok férfias, gyöngyszerűen göndör, gondosan ápolat szőrdíszére emlékeztette. Homlokára hullámos, sötét, csaknem aczellényűen kék haja borult és a tenoristák mecenászen rendezett fűrtet juttatta az ember eszébe. Kis, lágy, selymes hindu bajusza alól érzékeny, mámorosan piros ajka duzzadt elő. Szemének nyugtalan, firkésző, csaknem rosszdulatú pillantását a komoly, aranykeretű szemüveg nagyban enyhítette. Kóbor Kutya gondolkodni kezdett, hol látta már ezt az arcot?

Avramescu hirtelen csengő kacajra fakadt:

— Hahaha! Nagyszerű! Tudja-e, Lili, hogy mit juttatott eszembe a maga érverése? A «tango» ritmusa! Tralala tralala trará. Akár tánczra perdülhetnék mellette.

— És mit jelent ez? — kérdezte Livia. — Jót vagy rosszat?

Részlet a Petőfi Társaság új tagja.
KRÚDY GYULA, A PETŐFI-TÁRSASÁG ÚJ TAGJA.

— Lázat, gyermekem, lázat! — kiáltott föl Avramescu. — Maga máris meghűlt itt, Lili!

Kóbor Kutya alattomban még mindig a tanár úr vonásait fürkészte. Egy hevesvérű, legföljebb huszonöt éves fiatalember arca volt ez, az ötven éves tudósok komoly maszkjában.

— Mit gondol, uram, mióta van a tanár úr Budapesten? — kérdezte Livia asszony a Kóbor Kutya-tól. — Félév óta. És ugy-e milyen kitűnően beszél magyarul?

— Ma chère, — felelt Avramescu, — ez azért van, mert öt éves koromig Magyarországon nevelkedtem és csak akkor kerültem ki külföldre.

— A tanár úrral Párisban ismerkedtünk meg, — mondta Oláh Holubárné. — A Charcot klinikáján volt asszisztens.

Kóbor Kutya örömeiben csaknem a homlokára ütött. Most már eszébe jutott, hol látta először Avramescu professzort. A Városligetben. A tanár úrnak akkor még nem volt hosszú szakála, sem aranykeretű szemüvege, nagyon kopott fekete kabát volt rajta, hamiskövű gyűrűk az ujján és idegenszerűen ejtett magyar szavakkal mondta el a száját tátó népek, hogy Enigma, a magnétikus leány milyen csudákat tud bemutatni, ha dejeses álomba merül. Enigma pedig ott volt mellette a bódé szinpadán, egy báronynyal letakart vasczölőpön feküdt vízszintesen, megmeredt testtel. Kóbor Kutya még emlékezett a nő szaloncukor-rózsaszínű trikójára, a mely húsos czombjaira feszült.

A mint azonban Kóbor Kutya ezt a furcsa találkozását végiggondolta, belátta, hogy legföljebb hasonlatosságról lehet szó. Hogyan kerülhetne a városligeti kikiáltó a párisi Charcot világhírű klinikájára? A tanár úrból kiértett ugyan valami enyhe szélhámosság, de egész föllépése, szavajárása, franciás hangstílya, orvosi műszavai, jól megmondott tanácsai ráczá-foltak minden kalandos föltevésre.

— Lili, — szölt az asszonyhoz, — ebben a hónapban még ki kell tartanunk a kúra és a medikamentumok mellett, mert a Nap nem süt elég melegen. Hanem április végén majd jön a mézszagú napsugár, a tavasz, virágok és akkor majd a természetre bizzuk a maga gyógyítását. Meglátja, a nyár végére olyan erős idegei lesznek, mint az elefántnak.

Livia bágyadtan mosolygott.

— Önök művészek, — fordult a tanár úr a Kóbor Kutya-hoz, — semmire sem becsülnék az orvosokat. És ezt értem is. A fantáziájuk sok szabadságot, fegyelmezetlenséget követel. Nálunk orvosoknál ellenben minden a diszciplína. Még a fantáziánk is a földön jár. Mi nem ábrándozhatunk a beteg bérére.

— Hónnan tudja, tanár úr, hogy művész vagyok? — kérdezte a Kóbor Kutya.

— Emberismeret dolga az egész, — mosolygott Avramescu. — Ön egy nyugtalan vérű, izzó fantáziájú lángelme, a kit félreismernék, a ki el van nyomva. Arcának az ideges rán-

gásából arra kell következtetnem, hogy sokat tépelődik magában és nincs megelégedve sem sorsával, sem a világgal.

A Kóbor Kutya-ban ismét fölébredt a gyanú, hogy szélhámos van dolga. Avramescu emberismerete kissé a kuruzsoló czigányasszonyokéra emlékeztette.

Livia asszony azonban rajongva szölt: — A tanár úr előtt nincs semmi titok a világon!

Mérkőzés.

A sátor ponyváját valaki tréfásan megcsapkodta kívülről és nyomban be is lépett. Magas, vézna termetű fiatal ember volt, könnyű, világos tenisz-ruhában. Borotvált arca, gondosan lesimított frizurája, angol öltözködése beillett volna akár Richmond golf-pályáinak lombos hátterébe is. Csupán erős karvaly orra volt valami különös ellentétben angol-szász simaságával. Egyik kezében labdaverő volt, a másikkal szalutálva üdvözölte a tanár urat és Kóbor Kutya-t.

— Miért nem jött ki ma a pályára, Livia? — kérdezte az asszonytól. — Tudja-e, hogy maga miatt nem is játszottam egyáltalán máma?

Livia rámutatott Kóbor Kutya-ra: — Vendégem van.

A teniszruhás ifjú nyomban bemutatkozott: — Csárday Olivér vagyok, a «Pillér» szerkesztője.

— Nem ismeri Csárday Olivért, a nagy műkritikust? — kérdezte csodálkozva Livia a Kóbor Kutya-tól.

— Csak a nevével, — felelte Kóbor Kutya. Olivér elgondolkodva nézett maga elé:

— Pedig, azt hiszem, — szölt — hogy nekem már volt szerencsém Dávid Gábor úrhoz. Kóbor Kutya nem felelt, holott jól emlékezett rá, hogy Csárday Olivérnek egy czikkét, a mely az egyiptomi építőművészetéről szólt, egy másik folyóiratonalra iktakozta, nevétségessé tette, amúgy igazi kutymódra.

A tanár úr attól a pillanattól fogva, hogy Olivér megjelent, többé nem ragyogtatta emberismeretét, hanem alig tudta leplezni féltékenységet, a mely abban nyilvánult meg, hogy igyekezett tudományt nem venni Olivéről.

A teniszruhás ifjú, széthajtott nagy inggallérjával, a mely leányos, rózsaszínű keblének egy részét nyitva hagyta, szelőlől kipirult orcájával, sima, aranyzőke hajával, szép kék szemével, egészséges és ragyogó fogsorral, fiatalos és hódító modorával lassankint hátrébe szorította Avramescu professzort.

Kóbor Kutya csöndesen, magában figyelte a két lovag küzdelmét. Sok tekintetben hasonlítottak egymásra s ép ezért egyik sem tudta sokáig elszenevni a másik jelenlétét.

Csárday Olivér még öt évvel ezelőtt egy belvárosi férfidivat-üzletben volt segéd. A pult azonban nem elégítette ki ambícióját. Valahogyan kikerült Londonba, ott megtanult angolul és titokzatos módon olyan emberek közé-lébe tudott férkőzni, a kiknek a nevét egész Európában tisztelttel emlegetik.

A mikor visszaérkezett Budapestre, műteremszerű lakást bérelt, a melyet igazán fejlődési módon rendezett be. Külföldről magával hozott dolgainak csodájára jártak a műértők. Világhírű francia és angol művészek vagy a saját arcképeket dedikáltak neki vagy az Olivér arcvál örökítették meg olajban, szénben, czeruzával vagy karcoló tüvel. Levelek, a miket hozzá irtak, garmadával voltak a «kedves mester» megszólítástól a «drága jó barátom»-ig.

Olivér mint művészeti szakértő lépett föl Budapestben és különösen a mecenázkodó magnások és pénzarisztokraták világában tett szert hasznos ismeretségekre. Művásárt közvetített budapesti gyűjtők és külföldi művészek közt. Levelei állandón jártak Budapest meg Páris, London, Berlin, Bécs között. E levelezésnek egy része bizalmas tegezés hangján folyt, a mi nagy mértékben növelte Olivér tekintélyét.

Mikor a «Pillér» című művészeti folyóiratot megindította, a befentések, a kik ismerték Olivér múltját, azt hitték, hogy életének ez az utolsó titoktartása és ezután vissza fog megint hullni a semmibe, a nyakkendők közé.

(Folytatása következik.)

A KONOK ASSZONY.

ELBESZÉLÉS. IRTA SZEMERE GYÖRGY.

Az asszony — indulatos, hervadozó szépség — a kerevet sarkában ült és konokul hallgatott. Előtte kis asztalon theája, de nem nyúlt hozzá. Sápadt ajka meg-megvonaglott, toroka minduntalan megcsuklott, a mint visszafojtott, befelé sirt könnyeit nyelte. Meglátszott rajta, hogy nagyon szenved.

A férfi — hatalmas vasarcú dalia — rhodusi kolosszust csinált magából a szoba közepén, elgondolkozva, zsebretezt kézzel figyelte önkínzó párját. Láthatólag fáradt volt, keserűen szomorú. Szánta az asszonyt és nem tudta megvigasztalni. Kimerítette volt gazdag érzésvilágának egész kincstárát, hogy megbántott felesége lába elé rakja, de az mindent visszautasított tőle, talán a szívet is ellöki vala, ha eléje teszi. Azért újból kezdte a szizifusi munkát.

— Légy egészséges, Ida, jól gondold meg: nem történt semmi sem. Koros ember vagyok, de még fiatal, te meg, a mióta férjhez ment a lányunk, az öreg asszonyt játszod, elhárítod magadtól a csókomat, az ölelésemet, lekicsinyöl, sértő modorban; valami rejtelmes álszemérem férfőkötő régi meleg szerelmes szivedhez és azt kívánod tőlem, hogy alkalmazkodjam a szépségedhez: lemondjak a szerelemlről, mert nem kell nekem . . .

Megszólalt a szegény, beteglelkű nő.
— Ne folytassa, kérem, mert undorít.

A férfi nem vette lelkére a brutális kiszólást, folytatta:

— Én hűséget esküdtem magának, Ida s mind a mai napig meg is tartottam az eskümet becsületesen. Nem volt nehéz a sorom, hiszen szerettem s szeretem; ma is csak olyan szép és kedves nekem, mint volt ezelőtt húsz évvel, mikor mint tizenhétéves leánykát az ol-tárhoz veztettem . . .

Az asszony felállott, hogy távozzék. A férfi útját állta.

— Üljön le kérem. Be kell látnia, hogy a mi együttélésünk erkölcsi alapja megbomlott, a mi viszonyunk megszűnt tisztességes lenni, tehát tisztánunk kell a helyzetet, meg kell állapodnunk valamiben.

Kicsattant az arca fejébe tóduló vére tüze-től, szikrázó szót a szeme, elérkezett a türelme végső határához.

Az asszony nem látott, nem hallott. Soha egyetlen szigorú szóval nem illette a férje, szinte beszűntette vele szemben az akaratát: nem ismert tekintélyt és félelmet.

— Nem ülök le . . . Ne parancsolgasson nekem! — fakadt ki, gyűlölködve szórva a szót férje villogó szemébe.

Az egyszer — először életében — megjárta. A bölcs asszonytartó Tamás, a ki a légynek sem ártott, megragadta a csuklóját és letörte a kerevetre.

— Itt fog maradni, parancsolom. És meghallgat engem . . .

Az asszony csak bámult; megdöbbenése oly magas fokra hágott, hogy észre sem vette a tetlegességet, a melyre férje vele szemben vetemedett.

— Mit akar tőlem? — dadogta elképedve, gépiesen.

— Meg akarom törni, meg akarom tanítani. Olyan parancsoló volt a férfi hangja, hogy az asszony nem mert ellene fellázadni.

Krucsay Tamás szünetet tartott, megvárta, míg föllázadt vére valamennyire lecsöndesedik. Az asszony meredten, félig lecsukott szemhéja alatt nyugtalanul pisllakoló szemmel várta a továbbiakat.

Tamás megragadott egy széket s a felesége elé plántálta. Ráült. Széles tenyerét végighúzta halántékán és homlokán, aztán beszélni kezdett.

— Ide figyeljen . . . Nem hallotta? Ide figyeljen!

— Igen . . .
— En kérdeznem fogok, maga válaszol.
— Igen.

— Mit vétettem magának?

Az asszony hallgatott, ajkát harapdálta és félrefordította fejét. A férfi meg biztatta.

— Bátran feleljen, a maga észjárása szerint, durván, a hogy szokott velem utóbbi időben beszélni; nem fogom a terminológiáját kifogásolni, ez nem lényeges, holott a lényegre akarok rávilágítani.

A megdermesztett nő bátorságra kapott, le-birt gyűlölködése újra kigyúlt a szemében.

— Nos, — sziszegte, — ha azt akarja, hogy feleljek magának, megmondom. Beszenyente a tűzhelyemet: ezt vétette ön nekem.

A férfi bólintott. Türelmet erőszakolt magára, olyan volt, mint egy tárgyaló bíró.

— Helyes, — mondta, — maga szerint beszenyente a családi tűzhelyet. Most arra feleljen, hogy mivel.

— Azzal, hogy a saját házamban egy fizetett cseléddel szerelmeskedett.

— Rendben van. Ki volt az fizetett cseléd s hogy szerelmeskedett vele?

Az asszony felháborodott a férje szarkasztikus tárgyilagosságán.

— Mit vallat engem, mint valami vizsgálóbíró? Tudja . . .

Tamás az asztalra csapott.

— Nem tudom. Azaz másképen tudom, mint maga. Feleljen.

— Megölelgette a misszt.

— Megöleltem, igaz, — ismerte be a férfi. — Most — folytatta a vallatást, — azt mondja meg: hányszor, mikor és milyen alkalmából öleltem meg azt az ártatlan, derék, melegsívű leányt.

— Ah! . . .

Az asszony ismét fel akart ugarni, de ismét letörte a férje.

— Ne sziszegjen, kérem; az a leány olyan volt, mint a milyennek mondtam; hat évig volt nálunk, itt töltötte leányága legszebb éveit leányunk kedvéért, a ki imádta s a ki neki köszönheti lelki kincsei javát; ragyogott nekünk, mint a vezérszillog, lemosolyogta arcunkról a gondot, roskedvet; felsőbbes értelmével s tisztult világfelfogásával meg-nemesítette házunk szellemét, száműzte a pletykát, emberszólást, egyszerűen rányomta családi életünkre a maga kiváló előkelősége bélyegét . . .

— Elég, elég! — nyögölte a szerencsétlen asszony, mintegy kegyelmet kérve. — Legalább ne kérdeződj vele, hogy azt az alattomos kigyót ily örülten szereti! . . .

Krucsay elhalványodott, vértelen, reszkető ajkáról rekedten vált le a szó.

— Húsz éve, hogy házastársak vagyunk, — jajdult fel, — s most kell rájőnnöm, hogy egy idegen nővel életem! Nemcsak az a szegény leány alattomos kigyó a maga szemében, én még inkább az vagyok. A tenyeremen hordoztam a szivemet, a mi olyan átlátszó volt, mint a kristály, mert utáltam minden nagyképűséget, képmutatást; elnéző voltam, mint egy görög bölcs; vig, mint egy gyermek, szerettem magat, mint egy trobadur; olyan értékeket vittem családi életünkbe, a melyek meg szokták ejteni a kiálló gonoszságot és korlátoltságot is — és ime, maga mindebből semmit sem vett észre, közönséges léha fizkót lát bennem, szoknyabolondot; nem képes arra a magaslatra emelkedni, a melyen az érzéki szerelem és az emberszeretet teljesen különálló fogalmakká differenciálódottak, lennt botorkál a hypokrizis sarában, a hol minden nemes érzést fajtalanságnak minősít a közfelfogás. Maga — folytatta a férfi lendületes szenvedéssel — ott van, hogy férfi nő, nő férfit nem szerethet, csak testi vágyak alapján, azt hiszi, hogy az emberi érzések egyedüli forrása a vér, a mi bűnököt sarjazzat, a felsőbbes léleknek, mely kiforrija ezeket a bűnököt, létezéséről tudomása sines . . . Hol volt maga, — csattant fel kétségbeesetten, — hol volt az alatt a húsz év alatt, míg velem élt?

Az asszony lelkét megmozdította a férje nemes heve, de értelmét nem győzte meg.

— Tud beszélni, azt látom, — hápogta sivar, konok hangon, — de engem nem bolondít el a szavaival, én nem vagyok az az ostoba baba.

A férfi nyelt egyet. Lerázta magáról a szenvedélyt, mint a lucskot, nyugodtan folytatta:

— Ugy hát térjünk a tárgyra, Ida, nem erőlködöm többet, nem kapacizálom, csak férji jogaimat érvényesítem . . . Adós maradt a felellet utolsó kérdésemre: Hányszor, mikor és milyen alkalmából öleltem meg a misszt?

— Mit tudhatom én hányszor és milyen alkalmakkor! — válaszolt az asszony gúnyosan.

Krucsay nem vesztette el hidegvérét.

— Persze, maga csak azt tudhatja, a mit látott. Tehát csak arra feleljen. Arra feleljen.

— Azt láttam, hogy megölelte azt a leányt, mikor búcsúzott.

— Helyes, — s bólintott a férfi, — látta az ölelést, egyebet nem látott. Hát én elmondom magának, hogy teljesen átlássa a helyzetet, a többit is. Nemcsak megöleltem, de meg is csókoltam a misszt. És a missz . . . a missz viszonzta a csókomat.

— Oh! . . .

— Lássá, őszinte vagyok, nem bujkálok, nem mentegetem magamat. Bevallom, szerettem azt a leányt, csaknem oly tisztá szeretettel, mint a tulajdon leányomat. És ő is azt mondta a váláskor: Isten önnel, édes jó második apám!

A nő most már felpattant, fékevesztetten kiabálva támadt rá a férjére.

— És ezt maga így az arczomba vágja! El akarja velem hitetni, hogy atyai érzésből csókoltam azzal a személylyel? Hát ki vagyok én? Örültek házába való bolond?! Akkor csukasson be, — rikácsolta, — hitesse el velem azt is, hogy férji hatalmánál fogva joga van engem akár megölni. Ezt könnyebben elhitetheti velem, mint . . .

Nem fejezhette be a mondatot. A férfi szavába vágott.

— Elég.

Egy ideig le s fel járkált a szobában, mint ketreczében a dúvad. Ziháló keblében vajudó szenvedélye szinte megsűrítette a szoba levegőjét. Alig páhogott. Összeránczolt homloka mögött rettenetes csatát vívott immár megszületett elhatározása jövője kilátásaival, húsz éves családi életének megállapodott s újra szétzúllott erkölcsi eredményeivel. Azt hitte, kivívta volt a boldogságot s rájött, hogy szét kell szórnia a maradék romokat is, hogy újból kezdhesse a nagy munkát, a minek betetőzése csak kevés embernek sikerül. Mindegy, ő nem fél-ember. Nem foltzó varga. Újból kezdi. Felesége lelkét nem tudta türelemmel s elnézéssel meg-nemesíteni (hej, pedig mekkora szenvedésbe, önelgyőzésbe került az irgalmassága), hát meg fogja büntetni az asszonyt: hadd szenvedjen ő is, úgy, a hogy ő szenvedett, kinlódott annak idején.

Hirtelen megállott a felesége előtt.

— Ida, — hörögte, — kénytelen vagyok magát megalázni, megszégyeníteni . . . Nem megy ingyenbe, — tette hozzá, — szívem egy rég behegedtnek vélt sebére szakítom le a flastromot . . . Ida, — folytatta kezét tördelve, — kénytelen vagyok magát arra figyelmeztetni, hogy rég eljátszotta az én hűségemre való jogát, nem a maga érdeme, hogy annak ellenére sem szegtem meg azt, hanem az enyém.

Az asszony elsápadt. Nem tudta, hová céloz a férje, inkább a lelkiismerete kergette fejből szívébe a vért. Daczos szeme vakmerően szembezállt ura vádló tekintetével.

— Azt akarja velem elhitetni, hogy nem teljesítettem asszonyi kötelességeimet?

Tamás elvetette a kockát.

— Azt akarom magának kijelenteni, hogy ezelőtt tizenhét esztendővel megcsalt engem a legjobb barátommal.

Az asszonynak első pillanatra leesett az álla,

aztán felülkerekedett benne női méltóságának ösztöne, a melynek védelmében a legfeszletlebb erkölcsű nő is hőssé magasztosul vagy gonosztevővé aljasul.

— Hívvány rágalmazó! Nemtelen férfi! — vágta vakmerően az ura szemébe.

Krucsay szinte megtántorodott az energiától, a mi az asszony lényéből kisugárzott.

— Nem hoztam volna fel, — mondta tompa hangon, szinte mentegetőzve, — ha nem kényeszerit reá. Tizenhétévi hűséggel rég jóvátette azt, a mit egyszer, egyetlenegyszer vétkezett. Nem mondhatja — folytatta, — brutális voltam magával szemben, soha egy szóval sem emleltem, hogy tudomásomra jött a ballépése. Csak összetörtem, majd hogy meg nem örültem a fájdalomtól, hagy mázba estem, két hétig legtelegem Élet és Halál között . . . De nem szóltam, mert így szerettem, nem akartam megalázni, meg akartam tartani . . . Türelmem és önuralmam meghozta a gyümölcsét: betegségem szívére szállott, engem megcsalni többé soha eszébe sem jutott . . .

Azó megakadt a férfi torkán, csendes zokogássá változott.

Az asszony? Az asszony nem adta meg magát.

— Azt kell hinnem, — mondta sivar hangon, — hogy elment az esze.

A könnyek egyszerűen felszáradtak a férfi szemében.

— Ida, szolgálhatok a bizonyítékkal is.

Az asszony nyilván meg volt róla győződve, hogy férjének nem lehetnek ellene bizonyítékai. Kihúzta magát, büszke magatartásába belevitte a becsületében megsértett nő minden gögjét.

— Elég. Nem tűröm aljas rágalmait. Most már újra teljesen lebiggadt a férfi.

— Ida, ismerje be . . . alázza meg magát . . . Nem akarok bizonyítani . . . Mert ha bizonyítottam, késő lesz, mindennek vége közöttünk . . . Ida, gondolja meg.

— Meggondoltam. Én ebben a házban nem maradok.

— Tehát tagadja?

— Rágalmazó!

Krucsay Tamás sarkon fordult. Szobájába ment. Egy avult levelet tartott a kezében, midőn visszajött.

— Ida, ime a kedveséhez irt levele, a melyben maga szolgáltatja minden kétséget kizárólag bűnössége bizonyítékát. Fogja a levelet Ida és — távozzék a házból . . .

Krucsay Tamás meg tudta a felesége nagy bűnét bocsátani, de az apró piszkot, a képmutatató gögöt nem türte meg rajta. Mit csináljon egy idegen nővel, a ki neki hazudik! Egy nővel, a ki elzárja előle a lelkét még a legmeddőbb tragikái magasságokban is! . . .

TALÁN...

Oly unt ma a kisváros, oly szűk ma a világ, úgy vannak, úgy üzennek a távol Indiák.

Oly fád a kaszinó ma s Gvadányi képe fáj, úgy hí, úgy int keletről egy naphímezte táj.

Oly fureskák a leányok és oly idegenek, A boldog kamaszok ma s a fásult öregek.

Talán Japánba kéne elmenni csendesen, Ott könnyű a halál és az élet nesztelen.

Talán az új világban, őserdők szigetén Feledném, hogy milyen rosz nyúlt idegem, szegény.

Talán a büszke Berlin zuhatag élete Lenne e kúsza ritmus zenekísérete?

Talán az óceánok egy pontján van a táj, Hol kifáradt sirályként némán lehull a vágó?

Vagy nincs a nap alatt már sehol tenyárnyi hely Hol végtelenbe indult vágyam, te, megpihenj?

Talán az éjbe eltűnt tájékok lelke hí S a kedves czimboráknak elporló szivei?

Juhász Gyula.

HA A LÁMPÁT SZILVESZTERKOR ÉJFÉL UTÁN ÚJRA MEGGYÚJTJÁK . . .

Márton Ferencz rajza.

Minsek Marina (Sebeők Sári) és az ál-Dimitri (Székelyhídy) az I. felvonásban.

OROSZ OPERAUJDONSÁGUNK.

„Godunov Borisz» a M. Kir. Operaházban decz. 20-án.

Most történt másodszor, hogy Operaházunk orosz zeneművet mutat be. Az első: Csajkovszki Anyeginja volt 1902-ben; a második most az 1881-ben meghalt Muszorgszky Modeszt Godunov Borisz-a.

Negyven éve került a darab színe Szent-Pétervárról. Szerzője akkor 35 éves, viruló férfi volt, baráti körének, az orosz zene vezető tehetségeinek büszkesége. Eredeti, teremtő lángelme volt, de zeneelméleti tanulmányait magánúton végezte; ez az oka, hogy előadott darabjain a közönség megérezte, hogy valami hiányzik belőlük. Egyenetlenségek, a hatásnak ki nem aknázása, másfelől túlzások — olyan hibáik, a melyeken egy igyes zenei mesterember is könnyen tudott volna segíteni, ha a nagy zeneköltő, szellemi erejének tudatában, nem tiltakozott volna az idegen beavatkozás ellen. Így Muszorgszky elismerés híján, elkeseredve, idő előtt tönkre ment... Halála után 15 évvel egyik jóbarátja Rimzky-Korszakow, az orosz zenevilágnak nemrég elhunyt halhatatlanja több-kevesebb tollvonással olyanná varázsolta a Godunov Borisz című operát, a melyennek a költője elképzelte: valóságos remekmű lett, és — czimzerepében Saljapinnal, a világhírű, hatalmas mély hangú énekessel — öt év óta Párisban, Londonban, New-Yorkban stb. legelőkelőbb operaházakban sikere óriási.

Budapesten is elismerjük a zeneköltés remekének. El nem fáradva gyönyörködünk minden részletében: mélységes szomorúságával meg is hat, de a szerző nagy tudásáról is bizonyosságot tesz már az egy perczig tartó bevezető zenekari részlet, majd a korbáccsal imára kényszerített néptömeg éneke, úgyszintén a zarándokok kara, a II. kép zenéje, mikor Boriszt (1598-ban) czárrá koronázzák, igazi haragszó nélkül is a harang hangját érezteti; hatalmas karénekekben zendül meg az orosz néphimnusz, művészi kidolgozásban; III. kép: az agg, hosszúszakállú Pimen, a történetíró szerzetes, megírja és elmondja fiatal társának, Grigorijnak, hogy Borisz czár csak gyámfiának Dimitrinek megöletése árán juthatott az árván maradt trónra... Szép zenei szavaltat; messziről karban zengő ima végzi be a jelenetet. (A következő képnek is érdekes a zenéje, de nálunk az egészet kihagyják, pedig ebből tudjuk meg, hogy milyen végzetes szerepet vállalt a fiatal Grigorij: kolostorából megszökött, körözik érte; ő ellenben elhitheti a világgal, hogy Dimitrit nem ölték meg, hanem ő maga az a Dimitri, a kinek joga van a czári trónra.) Új kép: a moszkvai Kreml, a czár ragyogó palotája; Feodor czáréviás a dajkával versenyt dalol, majd a belépő Borisztól, apjától, üdvös tanulságokat, tanácsokat kap jövőendő birodalmának megismerésére... Még ezt a száraz tárgyat is van a zeneköltőnek ereje szépen hangzó köntösbe öltöztetni. Utána a lelkiismeretfurdalás gyötrő, kétségbejuttató hangjait halljuk; utóbb Suiszkij herczeg jön, újságolja, hogy a népet egy trónkövetelő izgatja, a ki magát Dimitrinek hazudja, holott ő, a herczeg, maga tette el láb alól az igazi Dimitrit, erre újból megesküszik! Hogy az ilyen tárgyú beszélgetést folytatók milyen nyomasztó és izgatott hangulat áldozatai, azt a zene páratlan hatással jellemzi: a czár aggodalmát, látományait, Suiszkij esküjének kieroszakolását, végül a megnyugvást... Aztán Szandomir holdfényes tája, a vajda kastélya, parkja áll előttünk. Fényes ünnep; polonaise vérpezsdítő hangjai... A vajda leánya, a szép Marina, a bevonult vendégek közül kisorsra a szabadba: epedve várja Grigorij, s miután egymást nagyravágással megkínózták: boldog egyetértésben távoznak a lombok közé. Ujjongó kettős ének tölcsmósolja a szerelmesek boldogságát: a nagyravágyó Marina a jövőendő czárt látja jegyében. — A Dimitri képét viselő Grigorijt még egyszer látjuk: a mint a Kromy melletti zúmarás erdőn át vonul seregével. Ez a felvonás korfeszítő, de epizodjelleget: a Borisz czár ellen zúgolódó csöcselék üldöz, elfog és vérig sértve gúnyol egy bojár, pompás karénekekben; két szerzetes (barát) szítja lázongásukat, de mikor két jezsuita-anya jön, a kik pedig szintén az

Godunov Borisz (Szemere).

ál-Dimitri mellett kardoskodnak: ezeket az ó-hitű nép majdnem kivégzi. Megjelenik egy «falu bolondja» is, a ki egészen józan észszel a nép nyomorát, a nemzet romlását siratja. — Utolsó kép: a «duma», a kormányzó-testület gyűlése. Megjelenik a lelkiismeretgyötrőtte Borisz czár, látomások kínozzák; majd fiát, Feodort atyai tanácsokkal látva el, az ő javára le akar mondani trónjáról, hogy vezekléssel töltse hátralevő éveit — de izgatottsága megöli. Komor karének után megnyugtató összhangok fejezik be a darabot. Az előadással meg lehetünk elégedve: Szemere Árpád a czimzerepében nemcsak átszellemülten énekelt, hanem jól és szépen meg is játszott mindent; hang-ereje persze nem vetekszik a világhírű Saljapinnal, de miért kell őt ehhez mérni? vajjon milyen kevés magyar ember hallotta az orosz énekest Borisz czár szerepében!? Vetélytársát dr. Székelyhídy, Marinát Sebeők Sári sok hévvel, nemesen adta. Pimen alakjában Rózsa nagy önmegtagadással mérsékelte hangját; Suiszkij herczegét Gábor, a czár fiát Sándor Erzsi, a dajkát Fodor Aranka, a falu bolondját Kertész, stb. ábrázolta s énekelte úgy, hogy jobban alig kívánhatni. Hevesi dr. rendezése eleven, jó volt, bár nagyobb tömeghatást (a koronázáskor) szívesebben láttunk volna. A zenei vezetés Tango Egisto mesteri kezében volt. Az előadás, s még inkább a mű, méltó arra, hogy a legműveltebb közönség állandóan élvezze. Kereszty István.

Suiszkij herczeg (Gábor).

Feodor (Sándor Erzsi), Godunov (Szemere) és Xenia (E. Kosáry Emma) a II. felvonásban.

Balogh Rudolf fővétel. Pimen (Rózsa) és az ál-Dimitri (Székelyhídy) az I. felvonásban.

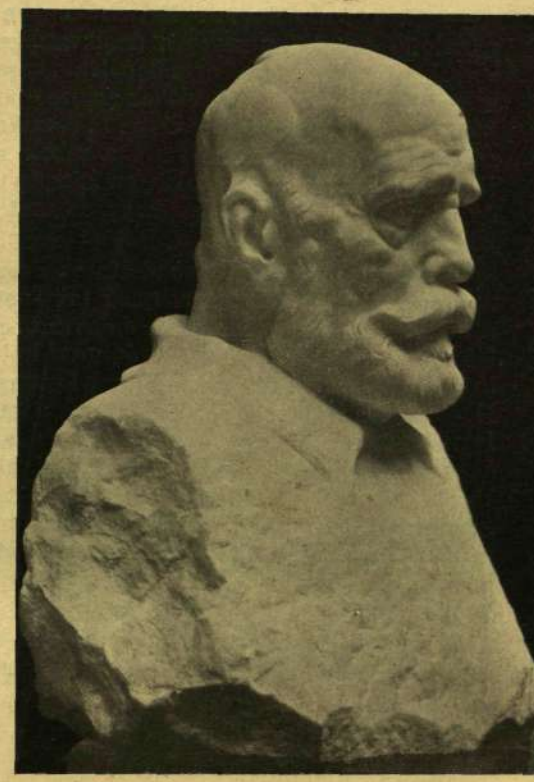
Gács és Szamovolszky: Részlet a szabadság-szoborból. (Az állami aranyérem nyertese.)

Jankovics Gyula: Boldog kor.

Horvay János: A jó pásztor.

Kisfaludy Strobl Zsigmond: Görgei tábornok.

Ligeti Miklós: Krisztus sírbatétele. (Az Ipolyi-tíj nyertese.)

Gémes-Gindert Péter: Kis leány.

Pásztor János: Elűzött. (A Ráth-tíj nyertese.)

Pick Lajos: Miss G. W.

A GÁLYARABOK.*

Elbeszélés. — Irta SEBŐK ZSIGMOND.

Két gályarab ül egymással szemben. Jó szél lévén, a vitorlákat fölventék és az evezést abba lehetett hagyni. Ilyenkor a gályarabok is leülhetnek padjukra és beszélgethetnek, ha kedvük van hozzá. Most nem hallatszik az ötvenkét darab öt öles lapát ritmikus dörgése, a mint a vízbe csobban, sem pedig a láncz sirása, mellyel a rabok a padhoz vannak beköszörve. És a tiszták sem járnak, korbáccsal a kezükben, az evezőpadok utcáján föl-alá.

De nincs kedvük beszélgetni. Elszoktak tőle. Meg aztán nincs miről. Némelyik húsz-harmincz éve van odalánczolva a gályához s a mi beszélőni valója volt, már szétfosztotta régen vékony szájkra. Inkább alszik ilyenkor a nyomorult emberbarom. A mint behúzza az evezőt, viharverte, fődetlen feje rácsuklik a meztelen, durva mellére és elalszik.

A Marmara-tenger feketészöld hullámai halkán emelkednek és iramlanak tova, a merre a szél vesszeje kergeti őket. Fehér habturbanjukra olykor gyémántot és gyöngyöt tűz a napfény. A vitorlák repesnek és duzzadnak; a fő árboc hegyén arany félhold, jelöl, hogy a szultán hajója fut a vizen.

Csak két rab nem alszik. Ezeket ébren tartja valami különös dolog. Tudniillik magyar hangok ömlednek alá hozzájuk a gályá földszetéről, a hol egy kis csoport áll és vizsgálja az eget és a tengert. A csoport közepontja egy deli férfi, a szomorúság méltóságával arcán. Nem öreg még, van nála korosabb is a csoportban, de úgy tetszik, valamennyinél idősebb, azzá teszi komoly, kiábrándult, de Istenben való megadással teljes lénye.

— Hallja kend! — szól az egyik rab.
— Hallom, — felel a másik, a kinek a feje már fehérbe ezüstölik. (A társáé még csak szürke.)
— Huszonöt esztendő óta nem hallottam magyar szót.

— Én harmincz esztendő óta.

— Vajjon kiesodák? Igen tekintetes urak lehetnek, hogy a császár gályája ment értük.

— Azt mondják, hogy Rákóczi-fi. Rodostóba utazik a népével.

— A Tököli uram mostoha fia? — kérdi a szürke fejú.

— A' lehet.

A rabok elhallgattak. Fülük issza az ott-honi hangokat, de nem nagyon mohón, inkább valami fáradt emlékezéssel. Nem kíváncsiak arra, miről beszélnek, vérik nem pezsdül hevesebben, eltépett bennük minden közösséget a multtal a tenger és a korbács. Csak épen a megnyugodott szomorúságuk közös azzal a nemes alakkal, ki a tenger zöld hullámdandárjait követi szemével. Meg, hogy a rég nem hallott hangok nem hagyják aludni őket. Mint mikor a szél megrázza a magános pusztai nyárfákat.

Az urak ezalatt, odafönn a hajón, találgatják, Rodostóba érnek-e esthajnalra. Vagy mikorra?

— Soha — mondja mérgesen Forgách gróf, a generális. — Soha, én mondom. Meglátja nagyságod, rászed minket a török. Nem Rodostóba visznek bennünket, hanem Nikodémiába vagy messzebbre.

— Kegyelmed már megint farkast kiált, mikor a nyomát sem látja — felel szelid gúnynyal a fejedelem.

— De látom. Itt van az Insula Principum. Mi dolgunk van arra? Miért megy arra a hajó? Nem Rodostó a mi utunk vége, hanem Ostorod, óh uram!

— Az anagrammákat hagyja kegyelmed Bercsenyi uramnak. Nincs semmi okom arra, hogy kételkedjem a porta szavában. Hiszen ha Nikodémiába akart volna vitetni a szultán, azt is megmondhatta volna — higgye el kegyelmed — nem küldhettem volna rája ezért a veres huszáraim.

A fejedelem ezzel visszavonult, mint mindenkor, mikor haszontalan beszéddel zavarták.

— De látom. Itt van az Insula Principum. Mi dolgunk van arra? Miért megy arra a hajó? Nem Rodostó a mi utunk vége, hanem Ostorod, óh uram!

— Az anagrammákat hagyja kegyelmed Bercsenyi uramnak. Nincs semmi okom arra, hogy kételkedjem a porta szavában. Hiszen ha Nikodémiába akart volna vitetni a szultán, azt is megmondhatta volna — higgye el kegyelmed — nem küldhettem volna rája ezért a veres huszáraim.

A fejedelem ezzel visszavonult, mint mindenkor, mikor haszontalan beszéddel zavarták.

— De látom. Itt van az Insula Principum. Mi dolgunk van arra? Miért megy arra a hajó? Nem Rodostó a mi utunk vége, hanem Ostorod, óh uram!

— Az anagrammákat hagyja kegyelmed Bercsenyi uramnak. Nincs semmi okom arra, hogy kételkedjem a porta szavában. Hiszen ha Nikodémiába akart volna vitetni a szultán, azt is megmondhatta volna — higgye el kegyelmed — nem küldhettem volna rája ezért a veres huszáraim.

lelkét. Kájütjében elővettette a bibliát és fölolvastatt belőle magának.

Az urak pedig tovább vizitáltak. Forgách uram, mint rendesen, mikor fölindult, pipafüstbe temette a mérgét (a mit eddig, a fejedelem jelenlété miatt, nem cselekedhetett meg.) a többi bujdosó pedig még a füstnél is lengőbb matériába burkolózott, a nagy politikába és az álmok világába. Mert, hogy mozog már Európa. Igaz, hogy a francia régens allianciát kötött a némettel, az ősi ellenséggel (azért is nem felelt az ebadta, a fejedelem leveleire!) de az nem baj, mert az anglus meg a spanyol viszontag most már kénytelen lesz a törökkel szövetkezni. Akkor aztán fölvirrad megint a nemes magyar nemzet szabadsága és behegednek vérző sebei...

A míg a bujdosók csoportja a gyau, remény és fantasztikus álmok sötét és csillogó ködében bolyong, senki sem veszi észre, hogy lenn, a gályarabok bárkájában, kétszázhusz félmestelen, nyomorult keresztény nehéz feje hajlik a mellére, mint a tört galy. S e nagy tömeg szerencsétlen közt két magyar is csörteti a lánczot. Csak egyikük veszi észre az emberi nyomor e tanyáját. Egy vidám, gondtalan arcú, kissé ösztövérg legény, a kinek ajkán állandó a könnyű, fullánkalan gúny filozófiája. Fényes szeme, melyben egy meglánczolt költő pihen, nemcsak a zágoni csillagot keresi és látja, (hej, pedig gyakran keresi!) hanem meglátja azt is, a mi a bujdosás szürkeségében csillog. Az életet, a valóságot, az embert — az idegen nyomort.

Kelemen diáknak most is, hogy a bibliából fölolvastott néhány verset imádott fejedelmének és a neki oly kedves robotolásból elszabadult, nem a világpolitika az, mely érdeklődését leköti, hanem az a kétszázhusz ember, a ki kétszázhusz békón csüng egész életében. A mint ott áll, nekidőlve a hajó korlátjainak, már születik a fejében a néjének Konstantinápolyba irt levél, hogy «Kedves néném! Micsodás igen szomorú zörgést hall az ember, a mikor a gályát vonják...»

Egyszerre fölnezel, mert a szürke csapatból magyar beszéd ütődik a füléhez. A két magyar rab beszélget. Ez nem nagyon lepi meg Mikes Kelemen. Még nincs messze az az idő, mikor ezrével hurcozták Törökországba a magyar rabot és hajh, mégis volt már idő, mikor visszakivánta a magyar a török világot. Most is készek a bujdosók kardot rántani a török lófarkak alatt, hogy az ősi ellenségre menjenek s ime, itt, az eltűnt régi török időnek ez a két romja mily kegyetlen árnyékot vet föl az ábrándok egére.

— Magyarok? — szólítja meg a gályá rab-szolgáit.

— Ühüm. Azok volnánk.

— Hová valók?

A két ember nehezen felel, mint mikor be-rozdásodott zárt nyit föl valaki.

— Szögedre — mondja vontatottan az egyik.

— Bácskába — így a másik.

— Nem kívánkoznak haza, atyámfiai?

A lisztes fejű halkan morogja:

— Nem.

— Minek? — teszi utána a deres.

A szegény költő-krónikás, a ki Zágonnal fekszik és Zágonnal ébred és a ki ezt az esetet följegyezte Törökországi Leveleiben, mintha csak hirtelen egy nagy mélységbe pillantana alá. Szívét fagy dermeszti el. Mintha egyszerre megértene mérgező természetét a lomha török árnyék, mely az ide kiert magyarnak kifosztogatja még az emlékeit is.

— Magyarok? — szólítja meg a gályá rab-szolgáit.

— Ühüm. Azok volnánk.

— Hová valók?

A két ember nehezen felel, mint mikor be-rozdásodott zárt nyit föl valaki.

— Szögedre — mondja vontatottan az egyik.

— Bácskába — így a másik.

— Nem kívánkoznak haza, atyámfiai?

A lisztes fejű halkan morogja:

— Nem.

— Minek? — teszi utána a deres.

A szegény költő-krónikás, a ki Zágonnal fekszik és Zágonnal ébred és a ki ezt az esetet följegyezte Törökországi Leveleiben, mintha csak hirtelen egy nagy mélységbe pillantana alá. Szívét fagy dermeszti el. Mintha egyszerre megértene mérgező természetét a lomha török árnyék, mely az ide kiert magyarnak kifosztogatja még az emlékeit is.

— Magyarok? — szólítja meg a gályá rab-szolgáit.

— Ühüm. Azok volnánk.

— Hová valók?

A két ember nehezen felel, mint mikor be-rozdásodott zárt nyit föl valaki.

— Szögedre — mondja vontatottan az egyik.

— Bácskába — így a másik.

— Nem kívánkoznak haza, atyámfiai?

A lisztes fejű halkan morogja:

— Nem.

— Minek? — teszi utána a deres.

A szegény költő-krónikás, a ki Zágonnal fekszik és Zágonnal ébred és a ki ezt az esetet följegyezte Törökországi Leveleiben, mintha csak hirtelen egy nagy mélységbe pillantana alá. Szívét fagy dermeszti el. Mintha egyszerre megértene mérgező természetét a lomha török árnyék, mely az ide kiert magyarnak kifosztogatja még az emlékeit is.

— Magyarok? — szólítja meg a gályá rab-szolgáit.

— Ühüm. Azok volnánk.

— Hová valók?

A két ember nehezen felel, mint mikor be-rozdásodott zárt nyit föl valaki.

— Szögedre — mondja vontatottan az egyik.

— Bácskába — így a másik.

— Nem kívánkoznak haza, atyámfiai?

A lisztes fejű halkan morogja:

— Nem.

— Minek? — teszi utána a deres.

A szegény költő-krónikás, a ki Zágonnal fekszik és Zágonnal ébred és a ki ezt az esetet följegyezte Törökországi Leveleiben, mintha csak hirtelen egy nagy mélységbe pillantana alá. Szívét fagy dermeszti el. Mintha egyszerre megértene mérgező természetét a lomha török árnyék, mely az ide kiert magyarnak kifosztogatja még az emlékeit is.

— Mikor estek rabságba?

— Régen, uram, nagyon régen. Talán nem is igaz, hogy valaha másképen volt.

— Katonák voltak?

Hallgattak egy kissé, mint mikor valaki nagyon mélyre nyúl le a láda fenekére, hogy megkeressen ott valamit, a mi már csak álomnak tetszik, hogy ott volt.

— Én az voltam — mondotta az öregeb-bik. — A Zrinyi Ádám ezredében szolgáltam.

— Aztán, hogy került a török kezébe?

— Megnyomtak a szadai malomnál. Olyan volt az, jó uram, mint a nehéz álom. Reggel hóka paripa, este örök rabság.

— Családja volt-e?

— Nekem nem, csak egy feleségem, de már az is meghalt bizonyosan. Hanem a pajtásomnak volt három családja.

— Kettő — szóltszibadt, fás hangon a másik.

— Mi lett belőlük?

— Ki tudhatná?... Talán elpusztultak valami sövény alatt. Mert még gyámoltalanok voltak. Ha ugyan el nem ragadozta őket a tatár.

— Hát az asszony? Arról sem hallott semmit?

— Nem én, soha... Egyszer ugyan — mondotta szemét mereven a derekvastagságú, vassal pántolt, durva evezőlapára szegezve, melyről még alápergett a viznek egy-egy borsószeme — egyszer Gallipoliban... mikor a gályá a parton dangubált... a rabok riváján... mintha láttam volna az asszonyt... de a pajtásom azt mondja, hogy az csak köd volt, nem asszony.

— Az volt, uram — mondotta az öreg. — Az ilyen világba veszett rab sok mindent lát a ködben eleinte. Kezdetben én is meg-megláttam a ködben, hol a feleségemet, hol egy katonapajtásomat, hol meg a kedves lovatam... Egyszer, mikor Azsia partján húztuk a gályát, Izmidben Tököli uram ő nagyságát is láttam kegyes asszonyfeleségével, Zrinyi Honával... Úgy láttam őket, a mint a gályánkat nézték szomorúan, mintha igaz, eleven maguk lennének... pedig csak a köd inceskedett, a köd... De már ez is elmúlt. Most már nem látok semmit... Aztán jobb is az így.

Egy kicsit sóhajtott, de nem nagyon elke-seredten. Inkább beletöpreődve lélekben a változhatatlanba.

— De ember! — kiáltotta Kelemen — igazán nem kívánkozik kend vissza?

— Mit csinálnék én otthon? A templom grádjására térdeljek olvasót morzsolni? Itt legalább kenyérem van.

— De hiszen istentelen nehéz kenyér az evezővonás, lánczban, bilincsben!

— Nehéz, nehéz, uram... De megszoktuk. Csak jobb itt a lapát, mint otthon a koldusbot.

A szél elült. A vitorlák szárnya csüggetegen ereszkedett alá. Süvöltve hangzott föl valami török parancsszó... A rabok felugráltak, esőrgött a láncz s az ötvenkét evező iszonyú rándítással zuhant a vízbe, mintha egy világ szakadna a tengerbe. S mintha kiszakadna velük annak a kétszázhusz rabnak a karja.

Az esthajnal leszűremkezett a tengerre. Kelemen diák ott állt a hajó orrában, elmélázva a homályba és ajkán szomorkodott az ő szerény, békés, bölcselkedő mosolya. A messzeségből vigasztalanul pislogtak elé Rodostó árva kikötői lángjai...

A TEMETŐBEN.

Jött egy árny, kézenfogva vezetett A néma kertén által. Tavasz volt. És a sírok tele voltak Hófehér violával.

Árkádok, ívek, fehér oszlopok A fűrtös fűzek árnyán. Aranybetűk, czímerek, fölírások És márvány...! Mennyi márvány.

Hivalkodó dísz, mit erőszakol A líú kegyelet. Amorettek, szárnyszeggett angyalok Megannyi sír felett.

És a Névtelen tovább vezetett A csönös kert ölén. Korhadt kereszték, bádög-krisztusok Meredtek ott felém.

Egymásra zsúfolt sok kicsi sír, Nincs köztük egy se ápolat. Azok amott a paloták lakói, S ezek az ágyra járók.

... És aztán lementünk a föld alá Egy rég beomlott síron át. És ott nem láttam sehol semmi mást Csak sok vigyorgó, fehér koponyát.

Farkas Imre.

Handwritten signatures and names in various styles, including: Johann Nepomuk, János, István, Mihály, Károly, and others.

A SZABADSÁGHARCZ UTÁN ARADON FOGSÁGBAN LEVŐ HONVÉD FŐTISZTEK KICSERÉLTÉK EGYMÁS KÖZT ALÁÍRÁSAIKAT. — AZ ITT KÖZLÖTT ALÁÍRÁSOKAT BENCZYK LAJOS EZREDES KAPTA FOGOLY-TÁRSAITÓL S MOST UNOKAHUGA ÖZY, ISTVÁNFY KÁLMÁNNÉ BOCSÁTOTTA RENDELKEZÉSÜNKRE.

A BOSNYÁK MÚZEUM ÚJ OTTHONA.

Kállay Béni egyik nagy eszméje volt, hogy Bosnyákországból, az Arpádok Rómájából kiáradó kultúra varázsával is erősítsük balkán-félszigeti helyzetünket. Szerajevót a tudomány és műveltség balkán-félszigeti góczpontjává akarta tenni. Lássák az ottani népek, hogy uralmunk egyértelmű a műveltség uralmával és eszerint alkossák meg véleményüket rólunk. Nálunk oly kevésé méltányolt ezen nagy államférfiú tudta, hogy a szurony, a pénz gyöngye kapocs; a tanítással és tanulással megvilágosított néplelekben kell gyökeret vernie a hozánk tartozás érzésének. Kállay Béni semmit sem csinált a külső hatás kedvéért, hanem szilárd alapokon szokott építeni, azért maradó mindaz, a mit megalkotott. Az általános műveltség és a tudományos munkálkodás föl-tételeit akarta megteremteni, mielőtt tovább ment volna. Az előbbi célt iskolák létesítése; az utóbbit a bosnyák múzeum szolgálta. Az első lépés ebben az irányban a Múzeum-egyesület megalapításával (1885) történt; a melynek elnöke Nikolics Fedor báró, az akkori polgári adlatus volt. A kormány már három év múlva átvette az egyesület gyűjteményeit, mert Kállay Béni belátta, hogy csak mint országos intézményt fejlesztheti a múzeumot a tudományos életnek azzá a melegágyává, a mely szeme előtt lebegett. Mellette haláláig hű munkatársa és azontúl is hű barátja Thal-lóczy Lajos dr., v. b. t. t. a bosnyák múzeum nagyszabású tervének leghatásosabb és leg-hívatottabb előmozdítója.

A múzeum földadata, hogy nemcsak Bosnyák-országának és a Hercegovinának, hanem az egész Balkán-félszigetnek lehetőleg tökéletes múzeális képét nyújtsa és hogy a tudományos tevékenység középpontja legyen. Ebből a cél-ból át kellett kutatni ezt a nagy területet, a mely eddigelé jóformán ismeretlen volt. A történelmi kutatásnak Bosznia-Hercegovinára kellett szorítkoznia; annál nagyobb méreteket öltött és fényes eredménnyel járt itten. A magyar történelem szempontjából legérdekesebb középkor emlékei: a bogumil sírkövek, a melyek gyakran óriási méreteket öltenek és művészi faragványokkal díszítettek, egyverek, dísz-ruhák, ékszerek, stb.

Ha a történelmi kutatás határai korlátoztak, annál korlátlanabb a természetrajzi kutatás területe, a melyet a múzeum ki is aknázott

tőle telhetőleg. A múzeum szolgálatában álló tudósok nemcsak Bosnyákország és a Hercegovina természetrajzi (állatvilág, növényvilág, mineralogia és geologia) képét rajzolták meg, hanem gazdagon felszerelt expedíciók élén, mérbetetlen nehézségek és veszélyek között többször bejárták a Balkán-félsziget minden országát és olyan gyűjteményeket hoztak magukkal, a melyek páratlanul állanak Európa múzeumaiban. A bosnyák múzeum érdeme, hogy a Balkán-félsziget ma már nem terra incognita természetrajzi szempontból. A múzeum figyelme mindezek mellett kiterjedt a néprajzi viszonyok tanulmányozására és ezen a téren is gazdag gyűjteményei vannak, a melyek világosságot vetnek a délszláv népek életére, szokásaira, viseletükre, stb. A tudományos munkálkodás eredményei a múzeum folyóirataiban tétetnek közre, a melynek közleményei nélkülözhetetlenek annak, a ki a délszláv világot tanulmányozza.

Minél inkább gyarapodtak a gyűjtemények, annál inkább érezhetővé vált annak szüksége, hogy a bérlet helyiségekben szorongó múzeum saját otthonába költözhessen. Már Kállay Béni foglalkozott ezzel az eszmével, a melynek megvalósítása azonban utódjára, Burián István báróra, a mostani Ő Felsége személye körüli miniszterre maradt, a ki rátermettséggel és sikerrel folytatva Kállay munkáját, a bosnyák múzeum ügyét is meleg szeretettel fölkarolta. Többféle terv fölmerülése után Burián a mellett döntött, hogy a múzeum új otthona az építés vezetésével is megbízott Pazsik (Párik) Károly építészeti főtanácsos tervei alapján pavillon-rendszer szerint építtessék. Az alapkövet az annexió évében 1908 tavaszán tették le és az épületek tavaly nyáron kerültek tető alá. A belső berendezés háromnegyed évet vett igénybe, úgy hogy a gyűjtemények átköltöztetése és fölállítása az idei őszig befejezhető volt. A múzeumot hivatalosan október 4-ikén megnyitották és a közhasználatnak átadták, míg az ünnepélyes megnyitás valószínűleg Ferencz Ferdinánd főherczeg jelenlétében, a jövő tavasszal lesz.

Az egyszerű, nemes stílusban tartott épület-csoport két főhomlokzattal bír, és ennek megfelelőleg a Vasut-utczára nyíló, a nagy fogadócsarnokkal három részre tagolt és a Kállay-parkra néző főépületekből, továbbá a két főépület között emelkedő két pavilonból áll. Mindegyik épület alagsorra, magas föld-

szintre és emeletre oszlik. Az egész épület-főmb tudományos hivatásával egybehangzó komoly, nyugodt benyomást gyakorol a nézőre, művészi eszélés, gazdag kiképzése mellett is. A tágas udvaron fűvészkertet fognak ültetni, egyik részében pedig bogumil sírköveket helyeztek el. A szépen díszített, kupolás fogadócsarnoktól balra az antropologiai és prehisztórikus gyűjtemények, jobboldalt a római és középkori gyűjtemények nyertek elhelyezést. A baloldali pavilonban az etnografiai gyűjtemények keltenek meglepetést és csodálatot, lehetőleg hűen tükrözve vissza a régi és jelenlegi bosnyák-hercegovinai élet etnografiai képét. A hátulso főépületet a természetrajzi gyűjtemények foglalják el. A múzeumnak igazgatói és őrei élénk irodalmi működést is fejtenek ki és sok értékes tanulmányt és könyvet adtak ki. A jobboldali pavilonban van a 20,000 kötetes könyvtár és olvasóterem, a levéltár és az igazgatóság.

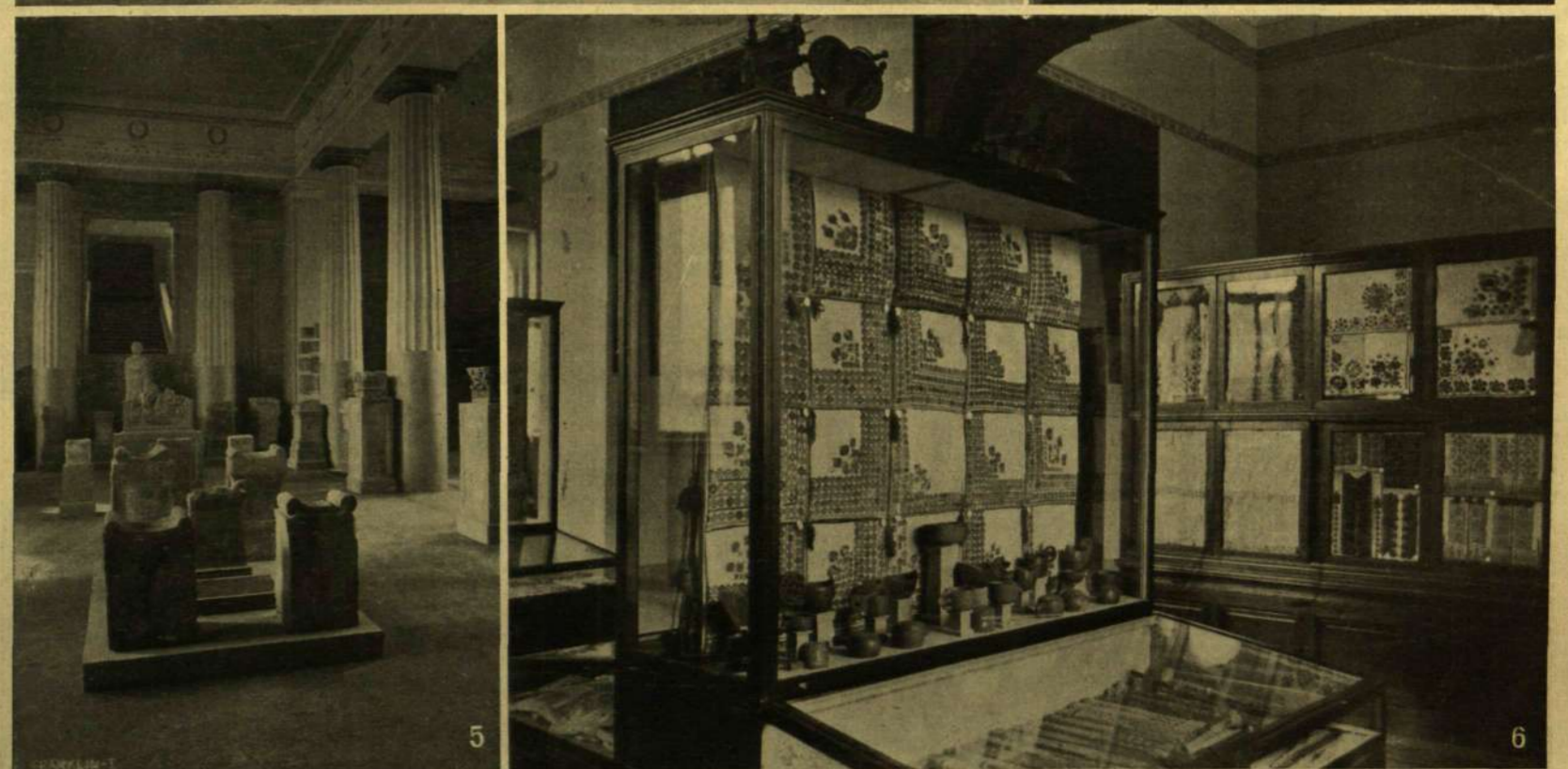
Ebben a pavilonban székel Hörmann Konstantin (magyarul makacsul Szilárdnak írja magát), a kinek sok barátja van Magyarországon is, mert tudjuk róla, hogy mintaképe lehetne horvát testvéreinek abban, miképen legyen a jó horvát, épen olyan jó magyar állampolgár. 1878 óta a bosnyák-hercegovinai közigazgatás egyik legérdemesebb munkása és a mellett a múzeum lelke. Közel három évtizede lankadatlanul dolgozott a múzeum nagygyánövelésén, a melynek ma, mint nyug. osztályfőnök, intendánsa. Élete munkájának egyik becses részét látja megkoronázottnak azzal, hogy a múzeum beköltözött új otthonába, a melyet a bosnyákok az ország messze vidékeiről is fölkeresnek. A múzeumnak gyakran 15—20,000 látogatója van egy napon.

Igy áll és virágzik a Balkán-félsziget legelső tudományos intézete, a melynek fogadócsarnokában Kállay Béni emléktáblája köszönti a látogatót. Tóth István szobrász szép alkotása, a mely híven ábrázolja nagy hazánkfianak arcvonásait. Jellemző bizonyossága a délszláv háladatosságnak, hogy ez az egyetlen emlékmű Bosnyákországban és a Hercegovinában, a melyet Kállaynak emeltek. Igaz, hogy nem is kívánta soha, hogy szobrot állítsanak neki. Sokkal maradandóbb emléket teremtett ő saját magának azzal, a mit ezekben az országokban alkotott hazájának javára és a magyar névnek dicsőségére.

Szokolay Kornél.

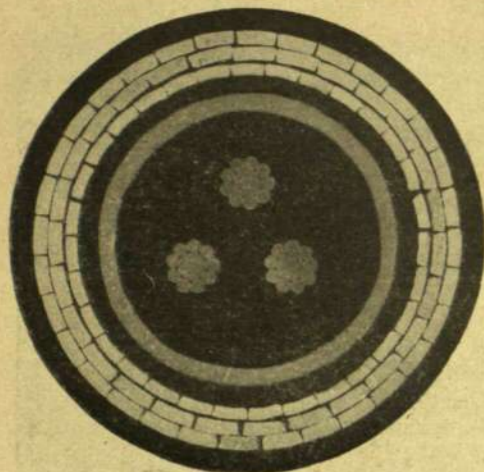

A SZERAJEVÓI ORSZÁGOS MÚZEUM ÚJ ÉPÜLETEI.

1. Kállay Béni emléktáblája a fogadó csarnokban, Tóth István szoborműve. — 2. Potiorek lovassági tábornok az országos kormány feje kíséretével megszemléli a bogumil temetőt a múzeum udvarán. — 3. Potiorek Oszkár lovassági tábornok az új épületek megtekintésére indul. Mellette balra Rohonyi Gyula tartományi főnök-helyettes, jobbra Pazsik építész, a múzeum építője, előtte Hörman Konstantin a múzeum intendánsa. — 4. A zgoscsai bogumil sírkő a múzeum bogumil temetőjében. — 5. Lapidarium; az előtérben öt oltár a japod-törzs (Bosznia óslakói) Bihacs mellett föltárt szentélyéből.

A SZERAJEVÓI ORSZÁGOS MÚZEUM.

A kábel keresztmetszete természetes nagyságban.

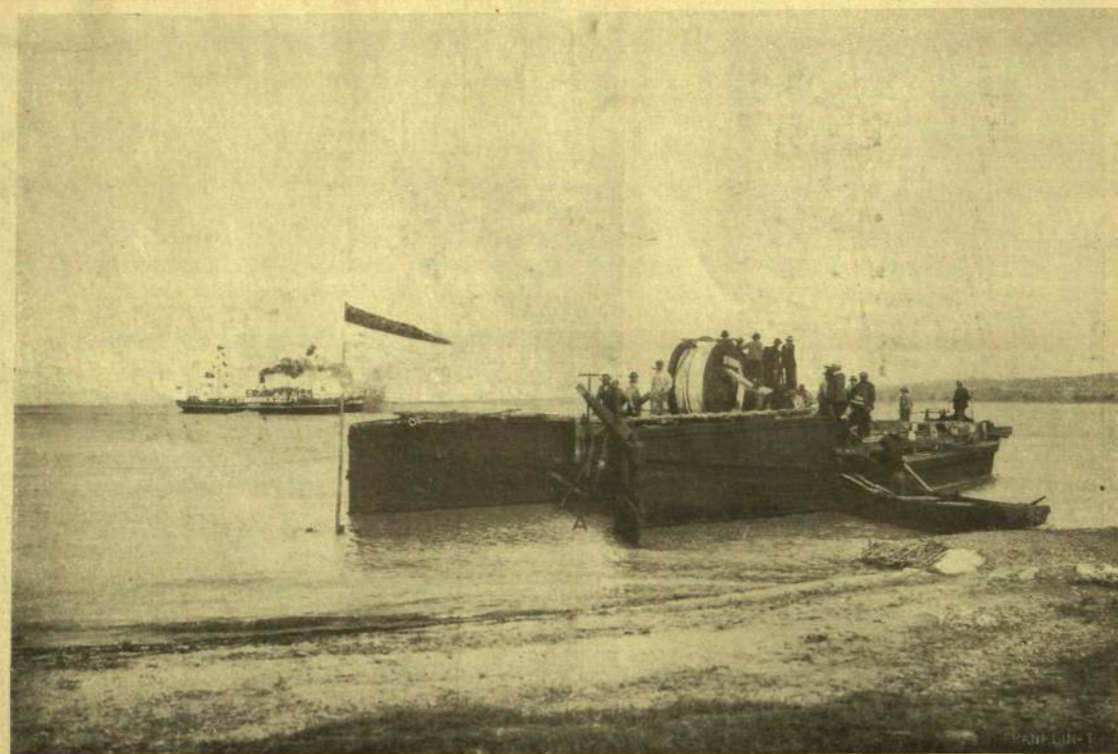
KÁBELFEKTETÉS A BALATONON.

A villamostelep, melynek feladatát a balaton-melléki községek világítása képezi, szükségessé tette, hogy a villamosság vezetésére kábelt fektessenek a Balaton fenekén. Maga a villamos-telep a tihanyi félsziget nyakán van elhelyezve, ott, a hol a tó legkeskenyebb. A telepen egy 600 és egy 1250 lóerős gőzturbina áll, melyek 5250 volt feszültségű forgóáramot szolgáltatnak. Így tehát a telep százezer darab tizenhat gyertyafényű fémszálas izzólámpát tud árammal táplálni s képes a Balatont köröskörül megvilágítani, a községek mezőgazdasági és ipari gépeit hajtóerővel ellátni. Sőt az áramot vezető drótot a távolabb fekvő Marzaliba és Fölgárdiba is elvezetik.

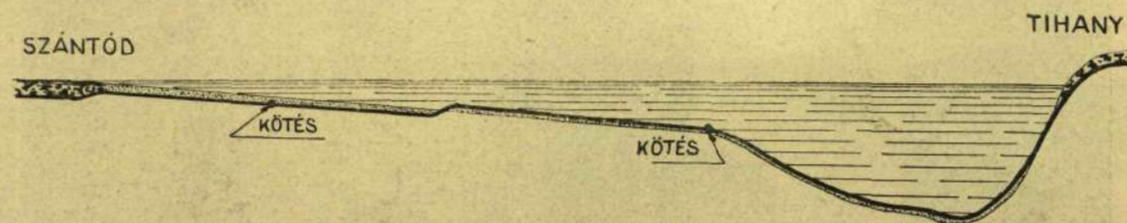
Ezt a nagy feszültségű áramot vezetik át a Balaton alatt a zalai partról a somogyira.

Legtermészetesebb eszköznek a kábel, a víz alatti vezeték kínálkozott. A pozsonyi kábelgyár különleges, háromvezetékű ólomkábeleket gyártott, melyeket kettős laposvashuzampánczállal látott el. Egy-egy kábelrész 600 méter hosszú és nyolcezer kiló nehéz volt. Mind-egyiket 22,500 voltos árammal próbálták ki.

A kábeleket nagy orsókon szállították Siófokra. Itt különleges hajókra raktak két-két kábelorsót. A hajókkal a Balatonföldvár mellett lévő szántódi révházhoz vezettek. Itt a kábel 170 méter hosszan a parton, a földre ásták le. A Balaton vize a széleken csak néhány ujjnyi mély, ezért a kábelt nem lehetett ott a víz fenekére fektetni. A hajóra egy gépezetet konstruáltak, mely a víz homokos fenekébe árkt szántott egy méter mélyen. Az árok ad-

A KÁBEL FEKTETÉSE A HAJÓRÓL.

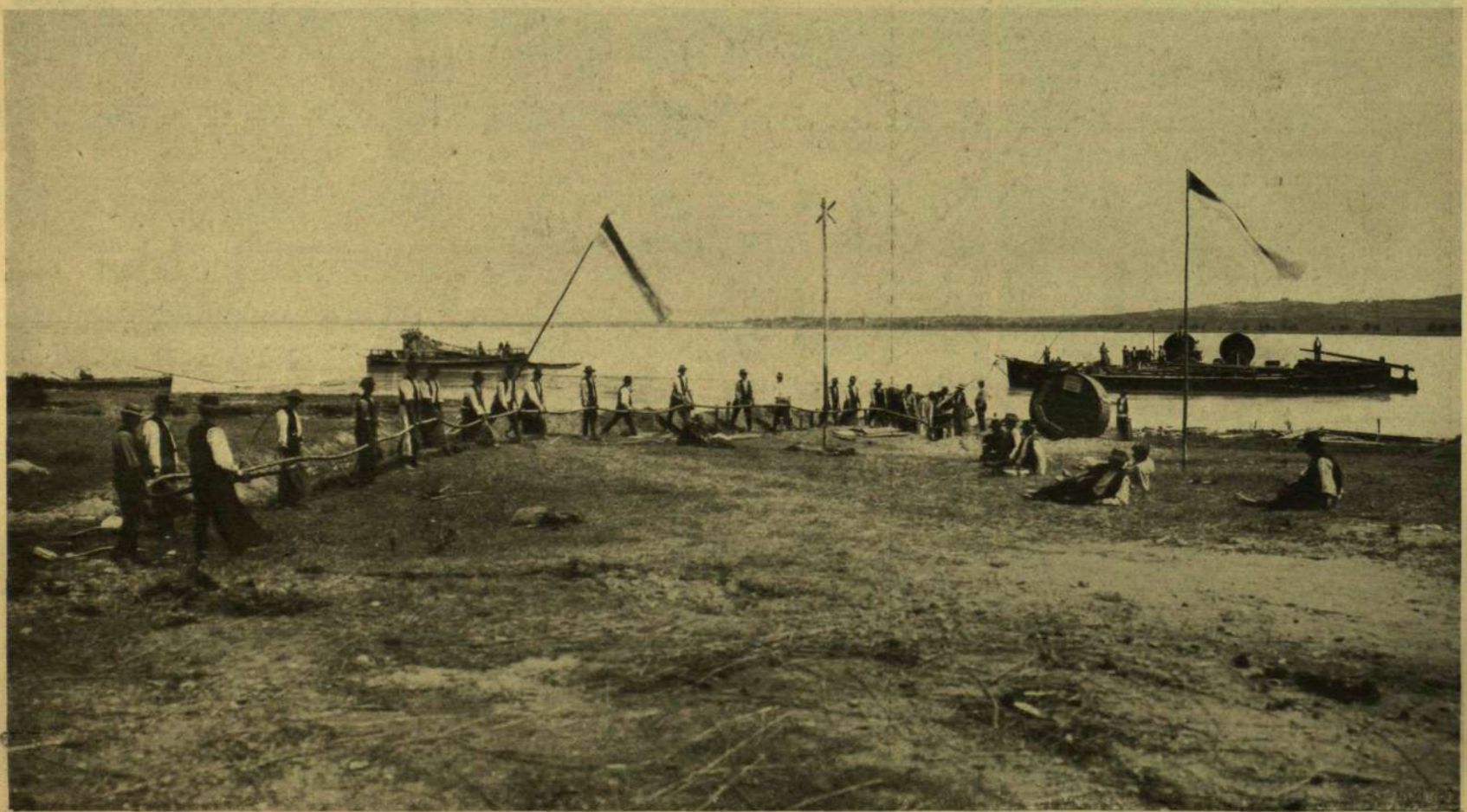

A BALATON KERESZTMETSZETE TIHANY ÉS SZÁNTÓD KÖZÖTT ELFEKTETETT KÁBELEKKEL.

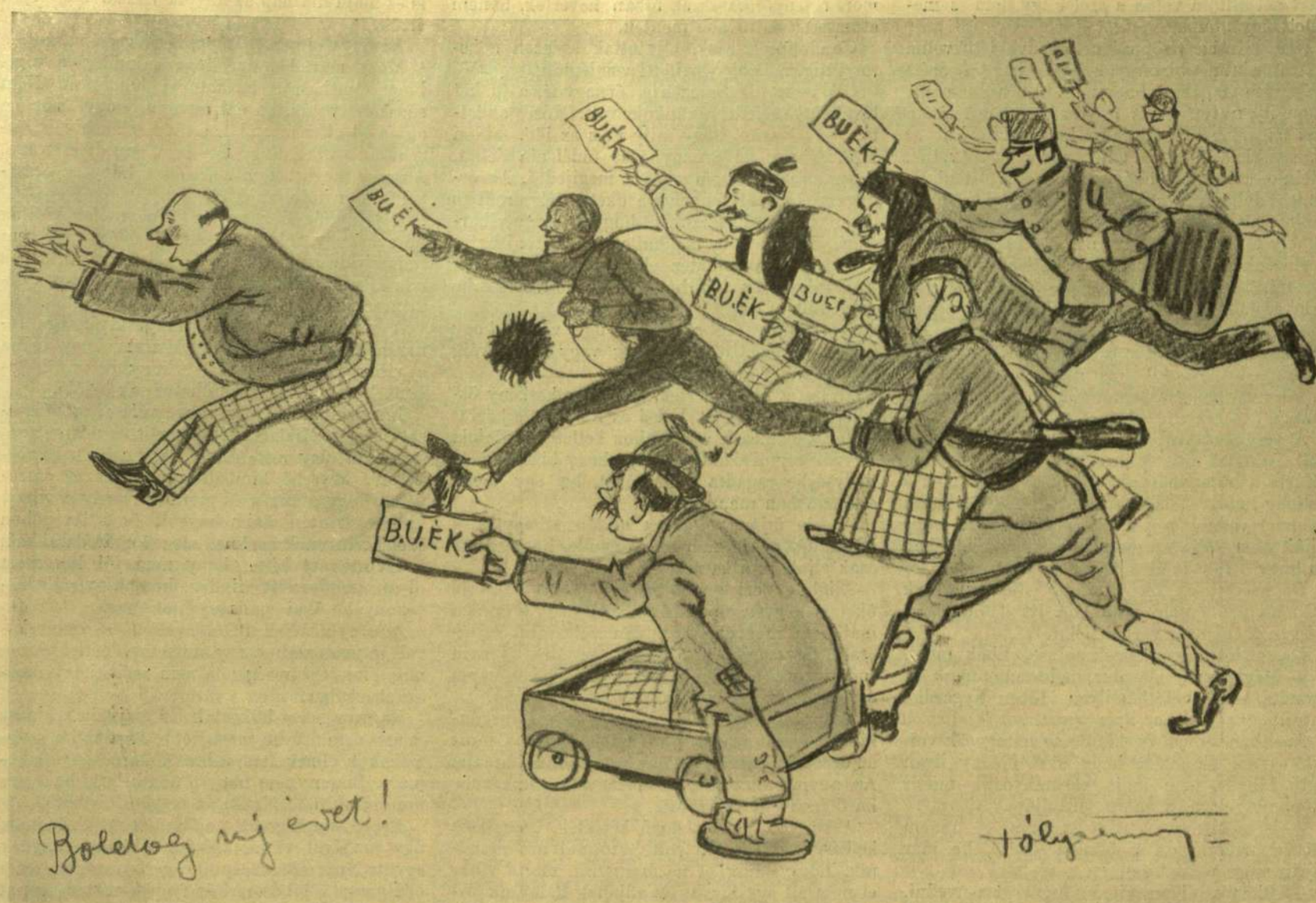
dig vonul, míg a víz mélysége a másfél métert el nem éri, vagyis mintegy hatszáz méternyire a parttól. Mikor a kábeleket az ágyazásba belefektették, a kiszántott homokkal betemették a barázdát. A mélyebb vízben azonban a kábel a tó homokos és iszapos talaján fekszik. Egyébként nem is egy, hanem két kábelt fektettek le párhuzamosan, egymástól tizenöt méter távolságban. A kábelarabok végét a hajókon kötötték össze egy tehnikai vasszerkezettel. Azután búvárok vitték le az összekötött kábelt. Mikor a tihanyi parthoz értek, 1035 méter hosszan ásták be a kábeleket közös árokba, melyben kettős téglasorral védik a vezetékét a külső sérülések ellen.

Mindkét parton, az országút mellett, csinos házikók vonják magukra a figyelmünket. Ezek az úgynevezett kapcsoló házikók. Ezekben kötik össze a szárazföldi vezetékét a kábelekkal, vagy egyik kábel zavara esetén: a másikra kapcsolnak. Ha a vezetéküket itt szétkapcsolják: a másik parton a mű nem világít. Ezen a részen tehát dolgozhatnak az esetleges javítási munkálatokkal, míg a másik part világosságban ragyog.

Balatonfüredet, Siófokot és Balatonföldvart már a nyáron a telep világította, a befejezést a jövő évi fűrdőidényre halasztották.

A KÁBEL FEKTETÉSE A PARTON.

BOLDOG ÚJ ÉVET. — Pólya Tibor rajza.

LILJECRONA OTTHONA.

Regény.

Irtó Lagerlöf Selma. — Svéd eredetiből fordította L. B.

A vihar.

Karácsony másodnapján 1800-ban iszonyú vihar söpört végig Lövsjö tartomány fölött Värmlandban, úgy, hogy csak Isten volt irtalmas az élőkhez. Az emberek azt hitték, hogy majd mindent kiszagat a földből és mindent könyörtelenül elsöpör.

Senki sem akad, a ki mondhatná, hogy volt még valaha azelőtt, vagy azután ilyen nagy vihar, különösen nem akad az öreg lövsjöbeliek közül, a kik sokat hallottak erről gyermekkorukban, hogy e viharok még sohasem volt párja.

Még ma is elszámolják azokat a kerítéseket, a melyeket a vihar kidöntött, a szalmatetőket, a melyeket széthordott és a tehénistállókat, a melyeket összedöntött; úgy hogy a szegény állatok több napon át a gerendák alatt eltemetve feküdtek. És meg tudják mutatni azokat a helyeket, hol a tűz kitört, de a vihar miatt nem fojthatták el, úgy, hogy az egész falu leégett. És mindannyian a dombokra és magaslatokra menekültek, hol a fák egymástól hüllöttek, úgy hogy e napon mindenüktől megfosztotta őket a vihar.

Tudjuk, hogy mondják: rossz szél fú, aligha hoz valami jót; de nem mondták ezt a karácsonyi viharra, mely szemük-látásra hozta az egyik szerencsétlenséget a másik után.

A legkevésbé gondolta az ottani szénégetőtelep «csöppse», hogy a vihar valami jót hoz majd számára.

Karácsony másodnapján ott állott az erdőszélén és nézett a völgybe, melyet füst borított be és a vihar hóval kevert hamút hordott széjjel.

Soha, mióta él, pedig már betöltötte a tizenharmadik életét és most lépett a tizennegyedikbe, ilyesmit nem tapasztalt. Mäskülönbön mindig kedélyes volt, jó és rossz napokban, de ez már több volt, mint a mennyit elviselhetett.

Bizony közel volt ahhoz, hogy könnyen csoroduljon ki nagy, ragyogó szeméből és végigfolyjon sovány, sápadt arcaozsájkán.

A csöpp lányka kiállt az erdőszélére, mintha vizsgálná, mit is jelentsen ez a vihar; a szél pedig belekapott fejébe és megfogta rövid bárányprems ködmönkéjét, majd neki állott háziszövésű szoknyájának és oly szorosan fújta a lábához, hogy majdnem elesett.

Nem volt egyedül, mert anyja és kis öccse is elkísérték. Mindketten úgy voltak öltözve, mint Csöppség, rövid, fehér bárányprems ködmönben és fekete háziszövésű szoknyában. Ugyanis a Csöppség mindig az anyja ruháját örökölte, a kis fiú pedig azt a hugától kapta. Ők azonban, bár egyformán meleg ruhájuk volt, mégsem mentek ki az erdőből, hanem szélvédte helyen álltak.

Az anyának és a fiúcskának ép olyan sovány, szenvedő arcuk volt, mint a Csöppségnek és ép olyan tiszta s okos szemük s mindketten ugyanazt gondolták, a mit ő: hogy bizony nagy szerencsétlenség ez a vihar s annyira elszomorodtak ezen, hogy sirni szerettek volna. De korántsem voltak annyira elkeseredve, mint Csöppség.

Ott állott a dombtetéjén Bäckgard fölött és így beláthatta az egész utat, a mint széles ívekben kanyarog le egészen a brói templomig. És látta, a mint a parasztok elindultak az istentiszteletra, de azután visszafordultak és hazafelé mentek. Ezt látva megértette, hogy nekik is lehetetlen lesz a két mérföldnyire eső Nygardba menni, a hol az ünnepi epédet szerették volna elkölteni.

Bizony csak a bárányprems keztyű miatt nem tudta ökolbe szorítani a kezét, midőn ezt belátta.

Csak ne lett volna olyan csend az erdőben, a hol laktak! Legalább megtudták volna, hogy milyen idő volt, mielőtt ide az erdő végére jöttek! Akkor dehogynak indulnak útnak és az jobb is lett volna.

Mert az bizony nem olyan bosszantó, ha nem mernek, mint most visszatérni és nem odamenni, a hová akartak volna.

Bizony ő egész évben nem mehetett sehová és mindig karácsony másodnapjára gondolt, a mikor majd Nygardba mehetnek. Ebben a pillanatban szinte maga előtt látta a párolgó nagy talakat, a hosszú asztalt, a lecsüngő hosszú

terítővel és a nagy halom fánkot. Hányszor nem mondogatták egymásnak, ő meg a kis öccse, midőn anyjuk kevesebbet adott ebédre: «Majd elmegyünk ünnepkor a bácsikához, Nygardba és ott tele esszük magunkat!»

Elgondolta, hogy most ott bent édes levest főztek mazsolával, hogy tejes rizskása is van, meg sütemény, mennyi befőtt, kávé, vajás torta és hogy most ő mindezekben nem részesedik.

Annyira dühös volt, hogy azt kívánta, vajha találna valamit, a min bosszúját kitölthetné. Azt gondolta magában, hogyha ezen viharok esze lett volna, akkor nem jött volna épen ezen a napon. Hiszen ma ünnep van s így nem kell a szélmalomokat mozgásba hozni; azután meg tél van, nem kell hát a tavon a vitorlákat duzzasztani; hanem nyugton maradhatott volna. De mit használ a viharral vitakozni.

A legveszélyesebb utak egyike volt az, a mely elöttük állott; le a Brobynál Helgesäter mellett a templom felé és aztán át a nagykiterjedésű papi földeken, a hol az út, — lévén a vidék kopár, — pusztaságon visz keresztül. Ha eddig eljutnak s ha keresztülvergődnek a Hedeby dombokig, akkor már nincs baj, mert innen az út erdőn keresztül vezet.

Az nem is lát zott olyan messze. Úgy gondolta, hogy legalább megpróbálhatná. Rosszabbul aligha fog menni, mint most.

Mégis örült, hogy az anyja oly sokáig gondolkodott, mitévő is legyen. Hátha mégis arra határozza el magát, hogy tovább mennek. Azonban észrevette, hogy az anyja megfordult és visszakészül az erdőbe, az öccse persze utána.

Erre Csöppség ellenkező irányban lefelé indult a hegyről. Eleinte csak lassan, de azután mindig gyorsabban, ugyanis a szél hátulról fújt és annyira üzte, hogy néha ugrania is kellett. Óvakodott azonban hátrahátrálni, mert gondolta, hogy úgy az anyja, mint az öccse bizonyára jelt adnak a visszatérésre. A felől is bizonyos volt, hogy kiabálnak utána, de arra nem is hederített, mert már belekerült a viharba, s oly zúgás, mennydörgés volt mindenfelé, hogy nem is hallhatta meg.

Nem volt valószínű, hogy utóléri, mert az anyának még a fiúcskát is kézen kellett vezetnie,

mert azt elfújta volna a szél s így nem is mehetett úgy utána.

Nem mintha Csöppségnek kedve lett volna visszafordulni, bizonyos nem, hanem azért beismerte magában, hogy nem hitte volna soha, hogy ilyen rettenetes a vihar. A feje fölött a szél fekete madarakat hajított kiterjesztett szárnyakkal, mintha teljesen szétépít volna. Eleinte azt hitte, hogy sohasem látott olyan rémes dolgot, míg végre tisztába jött, hogy azok csak szalmacsomók, melyeket a szél valamely tetőből szakított ki.

Hacsak egy lépést tett a szél ellenében, akkor az, mint egy ágaskodó paripa, útját állta és le akarta dobni; ha pedig a széllel lépett egyet, akkor össze kellett görbülnie behajtott térdrel, nehogy eleessék.

Annyira kifáradt ebben a küzdelemben, mintha egy nagy szekeret vonszolt volna maga után.

A szél északról fújtt és fagyasztóan hideg volt. Annyira erős és metsző volt, hogy szinte átfúrta a báránnyóbort és a ruhát s csaknem a velőig hatolt. Világosan érezte, hogy lábujjai megmerevednek a patkós cipőjében, és hogy újait nem tudja mozgatni a gyapjú keztüben és hogy a füle is ég a fejkendő alatt.

De azért csak ment mindig előre, míg csak ki nem ért a nagy patakhöz. Itt a földmelyében megállt és várt a többiekre.

De mielőtt megérkeztek volna, elibök ment. — Mégis csak jobb volna, ha hazamennék, — mondta. — Lehetetlen ilyen időben Nygardba jutni.

Azonban anyja és kis öccse haragosak voltak és azt mondták, hogy két bizony ilyen apró lányka nem fogja kormányozni, mikor menjenek előre és mikor forduljanak vissza.

— Nem bizony — szölt az anya — hanem most már elmegysz az ünnepi sbeđre, ha már olyan nagy kedved van.

— Bizony, olyan vihart fogsz átszenvedni, hogy jó darabig megemlegeted — tette hozzá a fiúcska.

Erre az anya és fia elindultak s Csöppség is utánuk ballagott, a hogyan tudott.

Midőn Ugard közelébe értek, találkoztak Vándor Örszével és Koldus Jánossal. Ezek ketten nap-nap mellett kószálnak a vidéken és mindenféle időjárásához hozzászóltak. Most közülük szöcsövet formáltak és odakiállították a kis csapatnak, hogy az Isten szerelméért menjenek baba, mert a tó mentén olyan hideg van, hogy halálra fagyának.

Az anya és a fiúcska azonban csak tovább mentek, mert még mindig haragudtak Csöppségre és azt akarták, hogy igazán beléssa, milyen kegyetlen az idő.

Eközben találkoztak Falla Erik lovával, a mint üres szánkóval koczogott utánuk.

Ugyanis gazdájának a kalapját elfújta a szél, s míg az a kalap után szaladt árkon-bokron át, a paripa megunt az álldogálást a hidegben és hazafelé indult.

Az anya és a fiúcska még ezen sem csodálkoztak, hanem csak mentek tovább.

Így vergődtek előre, míg fölértek a Broby-hegy tetejére. Itt egy nagy csapat emberrel találkoztak, lovakkal és szánkókkal, a melyek ott álltak és nem tudtak tovább menni. A nagy fenyő-szálfákat, melyeket már messze vidékről megláthattak, a vihar kidöntötte és az úton hevertek, Gullasa Jan és Kringasa Britta, kik ma akartak lent a templomban egybekelni, most itt álldogáltak. Ott volt még az öreg Jansa Jan Gullasából és Britta nagyanyja Kringasából, a szomszédok, rokonok, a Ferkó muzsikús és még sokan mások, az egész nászkisérlet, de nem mehettek tovább. Mondogatták, hogy már két ízben elállták az útjokat a ledöntött fatörzsek, de mindannyiszor elhordták, ezekkel azonban most nem boldogulnak. Az öreg nagyapa Gullasából körüljárta és pálinkával kínálta az álldogálókat. A menyasszony pedig kiszállt a szánkóból és úgy sirdogált, hogy ilyen kellemetlen nászútja van. A szél pedig leszaggatta ruhájáról a piros túllőröszkát és a zöld leveleket, úgy hogy az emberek, a kik aznap arra jártak, azt gondolták, hogy a vihar rákadt a mesebeli tükérszűrára és annak a virágait és leveleit tépdeste szét és szórta el a mezőn az útszélén.

Az anya és a kis fiú nem álltak meg azért,

mert a fenyőtörzsek az útban hevertek, hanem átmásztak és tovább mentek.

Gondolatok csak, eljutottak egészen a keresztútig, a Broby melletti vendéglőig.

Ott bent ült Samzelins őrnagy, a ki két lóval jött és fedett szánkója volt. Most gondolták csak igazán, hogy mily rossz az idő, midőn látták, hogy az őrnagy né is fődél alá sietett, pedig az ugyan nem szokott megijedni. Az őrnagy né öklével fenyegette őket a felszérből és olyan hangosan kiáltott, hogy a nagy viharzúgás közepett is meghallották: «Menj haza, Mari! Aligha juthatsz előre a gyermekekkel, mert olyan az idő, hogy én is ide a felszérbe menekültem.»

De az anya és a fiúcska úgy vélték, hogy nem árt, ha Csöppség még vagy egy óráig küzködik a viharral.

Midőn a hidhoz értek, mely egy keskeny ösvény fölött visz át Felső és Alsó-Löve között akkor ugyancsak a karfához kellett lapulniok. A szél oly irtózatosan fújtt, hogy bizonyos a mélységbe ragadta volna őket, ha egy kicsit szabadabban mennek.

A fele útján voltak, a midőn elhagyták a hidat. Csöppség már-már remélte, hogy mégis csak eljutnak a karácsonyi lakomára.

Alighogy ezt gondolta, egy újabb baj érte őket. A hegyen olyan hideg volt, hogy a fiúcska majdnem megfagyott. Olyan volt mint a jég-csap. Egyszerre csak leesett az útra és nem tudott tovább menni. Az anya az ölébe kapta és beszaladt vele a legközelebbi kunyhóba.

Csöppség nagyon megijedt és szinte magán-kívül követte anyját a házikóba. Mert ha most az öccse halálra fagyott, az egyedül az ő hibája. Az anya mindenesetre hazament volna vele, ha ő nem lett volna ott.

A kunyhó lakói, a hová kerültek, bámulusos kedves és tiszta nép volt. Azonnal azt mondták, hogy addig el ne menjenek, míg a vihar el nem áll egy kicsit. És adjanak hálát az úrnak, hogy betértek hozzájuk, mert ha még tovább mennek a papi földéken át, hát bizony mind a hárman megfagynak.

Úgy látszik az anya is örült, hogy tető alá juthatott. Olyan meglegedett volt, és nem is gondolt arra, hogy most neki lent Nygardban tulajdonképen nyársat kellene forgatni, és a zsirt lefölnözi a nagy húsos fazekakról.

Midőn a házinpé kellőképen kifejezését adta örömeinek, hogy ott maradnak, csak akkor jutott eszükbe megkérdezni, hogy miért is indultak ők el ebben a nagy viharban? Talán a templomba akartak menni?

Erre az anya elmesélte, hogy ők Jansas Péterhez indultak Nygardba. Ez az ő sógora és épen olyan gazdag, mint a milyen szegény az ő ura volt. Minden karácsony ünnepi lakomát ad, s így ő mint sógorja, természetesen szívesen látott vendég. Bizony, mikor elindultak, nem gondolták, hogy ilyen gonosz az idő, mert ez az egyetlen lakoma, a miben évenként résztvehetnek.

A kunyhó lakói nagyon sajnálkoztak, midőn ezt hallották. Kár szegény asszonyért, hogy nem juthat el Jansas Péter lakomájára, a hol minden egyszerű lehet. De hát ilyen viharba még egyszer kimenni annyi volna, mint az életét kockáztatni.

Az anya is helyeslően bólintott és úgy látszott mintha nem is esnék nehezére itt üldögnél ezekben a szegény embereknek.

— Ha a gyerekek nem volnának magával — mondták a kunyhóbeliek — talán mégis le tudna jutni.

Az anya ezt is helyeselte. Bizonyára elmehetne a lakomára, ha a gyerekek nem volnának vele. De ez ilyen időben velők kivihetetlen.

Mindannyian megegyeztek, hogy a dolgon már sehogysem lehet segíteni. Nagyon sajnálták a szegény asszonyt. Mert világosan látták, mennyire szomorú.

Egyszer csak a háziasszony egyet gondolt és föderült az arca. «Édes Istenem! — mondom. — Hagyja csak nálunk a gyermekeket, ha el akar menni.»

Ennek mindannyian megörültek, a két asszony is, meg a gazda. Csodálkoztak, hogy ezt előbb ki nem találták.

Az anya eleinte szabadkozott, de végre is megadta magát. Megegyeztek abban, hogy a gyerekek itt maradnak egész nap, sőt éjszakára

is és majd másnap az anyjuk visszatérve, bejónak értük.

Az anya elment, Csöppség meg ottmaradt. Most már belátta, hogy mindennek vége, hogy eljuthasson az ünnepi lakomára. Nem sokat ért volna, ha azt mondja, hogy ő is az anyjával akar menni, mert a háziak oly barátságosak voltak, hogy úgy sem engedték volna. Az meg megint nem lehetséges, hogy az öccsével ketten induljanak el.

A kunyhóbeliek ugyan mindenfélét szóltak hozzá, hogy fölvidámsítsák, de ő egy szót sem tudott válaszolni. Egyszerűen hátat fordított és oda állt az ablakhoz és nézte a két nagy nyírfát, melyek a viharban ide-oda hajlongtak.

A mint így álldogált, annyi kívánsága támadt. A többek között azt kívánta, hogy vajha a vihar megrogadná ezt a kunyhót és földöntené, hogy ők kiszabadulhatnának belőle.

Im azonban... Egyszerre valami csodálatosat látott! Mialatt ott álldogált és nézegette a nyírfákat, úgy vette észre, hogy azok perczről-perczre kevésbé himbálódnak. Azt is észre vette, hogy a zúgás és morajlás, mely a vihart kísérte, szintén alább hagyott és a levegőben sem keringenek szalma, meg forgácsdarabkák.

Eleinte azt hitte, hogy nem jól lát, mert olyan csendes lett minden, hogy a nyírfák legvékonyabb ágai sem rezzenek meg.

A kunyhóbeliek ott üldögéltek és a fiúcskával játszadoztak s így mítsen vehettek észre, míg csak Csöppség oda nem szölt, hogy megszünt a vihar.

Nagyon elcsodálkoztak és sajnálták, hogy miért nem szünt meg előbb, legalább a gyermekek is elmehettek volna a karácsonyi lakomára. Bizony nem nagy örömről lesz, ha egész nap náluk üldögélnek, az magától érthető.

Erre Csöppség azt mondta, ha megengednék, úgy magával vinné kis öccsét és elmennének együtt Nygardba. Szép egyenes országút vezet odaig, azt ő jól ismeri és fényes nappal, semmi baj nem érheti őket.

A kunyhóbeliek — mint tudjuk — nagyon kedves emberek voltak. Nem akartak senkinek sem szomorúságot okozni s így útnak engedték Csöppséget öccsével együtt.

Eleinte minden jól ment. Az idő szép és csendes volt és így könnyen haladtak, mivel senki nem volt, a ki Csöppségnek azt parancsolta volna, hogy üljön csendesen, vagy forduljon vissza, midőn ő előre akart menni.

Egyszer csak olyasmi történt, a mi ugyancsak nyugtalanná tette. Úgy tetszett neki, mintha a nap nagyon is gyorsan szállt volna le a déli égbolton. Ugyan nem tudta, hogy hány óra van, de elgondolta, hátha olyan későre jár, hogy Nygardban már az asztalhoz ültek. Pedig még egy egész mérföldnyi út van előttük. Elgondolta, hogy ha későn érkeznek meg, nem találják mást, mint üres tálakat és leragott csontokat!

A kis öccse alig volt hét éves. Nem is tudott oly gyorsan menni. Fáradt és kedvetlen volt mindazok után, a miket egész napon elszennvedett.

Midőn az útkanyarulatnál a Hedeby-hegy alatt Csöppség megállott és lenézett a Löw-tóra, látta, hogy újonnan fagyott kemény, ragyogó jég borítja.

Megkérdezte öccsét, hogy emlékszik-e arra az estére, midőn egyszer az anyja hazajött és azt mondta, hogy Löw be van fagyva. Anya annyira csodálkozott, hogy a tó már karácsony előtt befagyott s egész este csak erről beszélt. «Igen, karácsony estéje előtt volt,» mondta a fiúcska. Biztosan tudja.

— Akkor már négy napja, hogy így van — szölt Csöppség. — Azt hiszem, van olyan erős, hogy minket megtartson.

Ez a fiúcskára is új életet öntött, midőn megértette, hogy a nénye a tavon szándékozik átkelni.

— Majd egészen le Nygardig elsikálkozunk! — kiáltott föl.

— Természetesen ez jobb — mondta Csöppség — hogy ezt az utat választjuk, mert Nygard a tó mellett fekszik.

Ő ugyan még habozott, de most az öccse volt az, a ki sietette. Hallani sem akart az országútról. Rögtön le akart a tóhoz szaladni.

— Anyának majd azt mondom, hogy te voltál az, a ki így akarta, — mondom Csöppség — mert rád nem haragszik meg.

A BUDAPESTI PIAKKERESEK TÜNTETŐ FÖLVONULÁSA A MINISZTERELNÖKHÖZ ÉS A BELÜGYMINISZTERHEZ. — A miniszterelnöki palota előtt és az Albrecht-tóon.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Új regényeink. Mai újvívi számunkban két új regény közlését kezdjük meg. Az egyik Szini Gyula *A porcellánmuzsika* című regénye. Szini, mint novellából olvasóink is jól tudják, legfinomabb írónk egyike s új regénye talán a legerősebb koncepciójú és részletesebben is legérdekesebb eddigi nagyobb munkái közül. A mai társadalmi életben játszik, abban a körben, mely a közönséget is legjobban érdekli s az írónak is legtöbb alkalmat ad színező képessége kifejtésére: a művészek körében. Mint mélyebb pszichológiai és társadalmi mag a házasság problémája domborodik ki belőle. Másik regényünk a világhírű dán írónő, Lagerlöf Zselma műve, *Liljeronon otthona*. Lagerlöf Zselma a mai európai irodalom egyik első kitűnősége, ama kevés írónk közül, a kiket a Nobel-díj kitüntetésére ért. Több regénye, mint az *Antikristus csodái* s a *Gösta Berling sorsa* magyar fordításban is szokatlan nagy sikert aratott a nagyközönség előtt. Új regénye, melyet az északi irodalmak egyik legalaposabb magyar ismerője, Leffler Béla fordított magyarra az írónő jogositásával, egyike legkiválóbb műveinek. E regény közlésében is az törekvésünk nyilvánvaló, hogy olvasóinkat megismertessük a mai világirodalom legkiválóbb művelőivel.

Sebők Zsigmond új könyve. Sebők Zsigmond legfeljegyzetesebb és legtöbb művészi lelkiismeretességgel dolgozó írónk egyike. Ha megszólal, bizonyos, hogy csak azért szól meg, mert valami mondanivalója van, a mi a belső képszerűség erejével törekszik lelkeben formát ölteni és közölni az adás, a világgal és bizonyos, hogy csak akkor szól meg, mikor mondanivalója már megkapta a maga valódi formáját, a mikor teljesen kialakult lehet az olvasó elé, egyenlenségek nélkül és ingadozások nélkül. Modern írónál sokszor látjuk, hogy mintegy a nyilvánosság előtt, küzködve, keresve, ide-oda lübeve keresik a kifejezési formát, mintegy belevonják ebbe a keresésbe az olvasót, a kinek magának kell a műből mintegy kihámozni azt, a mi az író mondanivalójában fontos és tudomásul venni való. Sebők ettől a nyugtalan-ságtól teljesen távol áll, az olvasót megkíméli a keresés munkájától, készen, minden kis pontján kidolgozva, végleges és megmáshatatlant formában adja elébe a novellát. Rendkívül pozitív módon, biztos kézzel rajzol, mindent megmond, a mit meg akar mondani és minden fölöslegesét el-
ejt, — az elmondás művészetében ép olyan biztos, mint az elhallgatás művészetében, a mely a művészi alkotásnak semmivel sem kevésbé fontos eleme. Innen van novelláinak minden tekintetben egységes, zárt szerkezete, a melybe harmonikusan illeszkedik bele minden részlet, nem kívánkozik ki belőle egyetlen mondat sem, a mely szilárd, biztosan czeiba találóvá teszi az egészet. Ép ilyen egységes a hangulata is. A hangjának köre széles, a meleg humortól, a gyöngéd meginduláson át a szigorian objektív hangig tart és a hangulatoknak ezek a különböző, változatos árnyalatai mégis egységesen hatnak, mert mind egy gyökérre mennek vissza, az író lelke, arra az egyszólamú, hullámzó lelki életű, egyénileg bélyegzett és önmagát harmonikus fegyelmében tartó egyéniségre, a melyen keresztül a történeteket és az alakokat látjuk, a mely szuggesztív erejével arra szorít, hogy az ő szemével nézzük a világot legalább addig, a míg figyelmünk a könyvre van bincselve. Történeteket és alakokat közül velünk, a melyek lelkeik valóban láttak, átéltek, a melyek életet, valóságot, sajátos egyéni izt kaptak képzeletben. Rendszerint egy alakot állít a világitás

központjába s erről terjednek a világitó sugarak a többiekre, ezzel a főalakkal való surlódásukból alakul ki a történet. Új könyvének legjelentekenyebb darabja, egyáltalán legteljesebb hatású munkájának egyike is, az *Iffjúkor* című sorozat, mely a kötetnek czímét is adta. Az Ifjúkortól való búcsúzás hangulata, különös borús őszi melancholia terjed el fölőtte, mint valami nagyon finom, átlátszó könnyű köd, a mely nem fődli el a dolgokat, nem változtatja el formáikat, csak vonalaik ritmusába rajzolódik bele és sajátos hangulatot lehel beléjük. A hangulat alatt tisztán, éles vonásokkal látszik ki minden egyes alak; mindenekfelett a szigorú, szarnoki kemény-ségű nagyanya, a ki könyörtelenségbe rejti el lelke nagy anyai tragédiáját és szarnoki súlyával ránehezedik egész családjára; a félnék, lágy, érzékeny anya, a fiú a ki a kisvárosból feljön Pestre tanulni és itt keresztül megy az élet első nagy válságán, a szerelem csalódásán. Néhány alak csupán, nem is valami rendkívüliek, kicsiny emberek, a kikkel mindennapi, kicsiny dolgok történnek, de ezekben van egész életük és így bennük tükröződik az egész élet. A pontos és biztos rajz minden vonala egy rés, a melyen át az élet nagy perspektíváiba tekinthetünk. Ezenkívül még tíz novella van a kötetben, valamennyi erős, biztos kézzel megformált dolog. Sebők természetének és mai novella-írásunknak legjavából való. Sebők egyenletességét jellemzi az, hogy jóformán minden munkája egy színvonalon van, nincsenek meglepő, váratlan fellobbanásai, de nincsenek hirtelen elankadásai sem, csak akkor szölv, mikor ránevez elérkezett a szölvés ideje, nincsenek jobb és rosszabb órái, mert csak jó óráiban lép a nyilvánosság elé. Ritka mai írónál találni meg az önmaga és olvasója ekkora megbecsülését.

Az élet művésze. Nádai Pálnak új két kötetes könyve jelent meg ezzel a címmel. Első könyve, a *Könyv a gyermekről* néhány évvel ezelőtt nálunk szokatlan sikert ért el s annyi olvasóra talált, mint kevés efféle komolyabb irányú könyv s új munkájában is megvannak az előbbiek jó tulajdonságai: a könnyeden eszevelő előadás, a széleskörű tájékozottság, az órom, a melylyel mondanivalóját az olvasó elé tárja s a mely szuggesztív hatást tud tenni az olvasóra is. Most a művészetről elmélkedik, de nem általánosságban, elméletileg, hanem kikeresi és felmutatja azokat a pontokat, a melyeken a művészet a mindennapi élettel érintkezik, hogy szebbé, nemesebbé, gazdagabbá és elviselhetőbbé tegye, fokozza az ember életörömét, tudatlan hatásával helyreállítsa a munkában, küzdelemben elfogyatkozott életerejét. A művészi izlés nagy fontosságát hangsúlyozza, a melylyel megszépíthetjük életmódunkat, környezetünket, egész életünket s minden eszközzel küzd a lépten-nyomon nyilvánuló izléstelenség, művésziatlenség ellen. Szölv a lakás művészetéről, a mely szép, gyönyörködhető és felrészlítő keretet ad életünknek, a kert szépségeiről, híres történelmi kertekről, az angol park hangulatáról, a modern kertről, a mindennapi dolgok, mint a terített asztal, az apró ajándék művészetéről, a szépségekről, melyeket megszokott dolgok is mutatni tudnak annak, a ki nézni tudja őket, a nagyvárosi éjszaka hangulatáról, régi stílusok még eleven szépségeiről, az utca művészetéről, ódon házakról, a reklám és a bolti kirakat művészetéről, az utazásról. — szölv tárgyalásra kerül a könyvben a művészetnek minden nyilvánlása és nyilvánlással lehetséges a reális mindennapi életben. Fejtegetéseiben az átlagos polgári emberhez fordul, neki akarja megmutatni, hogyan szépségítheti meg életét: a művészetet, mint számára könnyen elérhető valamit mutatja fel, a mihez nem kell anyagi erejét feláldozni költségek

sem különösebb erőfeszítés, csak egy kis szeretet és izlés. S ehhez az olvasóhoz is szabia előadás-módját, a mely nagyon világos, közvetlen, egyszerű hangon, kellemesen oktató és mindig érdekes igyekszik lenni. Népszerűsítésre törekszik a szó teljes értelmében. Fejtettségével néha szeretnénk vitakozni, nem minden állításával egyezünk teljesen, úgy érezzük, egyes dolgokat túlerősen hangsúlyoz, másokat szélesebb élet-perspektívába is lehetne állítani, — de mindig érdekes tud lenni és a hol elmentésünknek hívja ki, ott is tanulmányos. A művészi elemnek a mindennapi életbe való bevonása ma általános jelzés, a mai kultúra legérdekesebb és legfontosabb jelenségei közé tartozik, szerény sorú művelt emberek is szükségét érzik, hogy életük sivárságát a művészet illuzióival szépségtől, — Náda Pál könyve erősen benne úszik ebben az áramlatban s ezért hihető, hogy nagyszámú olvasókra fog találni.

A keresztúton. Lovik Károly első szereplésétől fogva mindig megbecsült író volt; néhány regénye és novellás könyve mint disztigált, pontos rajzú, elegáns író mutatja be, a kinek van saját mondandója és formái is vannak, de szelleme nemcsak az élet benyomásai iránt fogékony, hanem az irodalom benyomásai iránt is. Különösen az orosz írók, a magyarok közül pedig hol Mikszáth, hol Herczeg Ferenc hatása érzeti rajta, néha a keltezőnél erősebben is. Ezek a hatások sokig megnévezítették saját független kifejlődését s teljesen szabadulni csak most tudott, mikor már több mint másfél évtizedes írói múlt áll mögötte. A keresztúton című novellás könyve körülbelül az első, a melyben ezek a hatások teljesen beolvadtak mutatkoznak s az író önállóan, a maga egyéniségének teljességével, mindenki másától függetlenül hangon szól hozzánk. Ma is az a disztigált író, formában és erősen előkelő, de ez az előkelőség átmelegedett, nem olyan hűvös, mint volt: az író még mindig átvitven, stilizált formák közvetítésével rajzolja az életet, de közelebb jutott hozzá, közvetlenebb viszonyba lépett vele. Nagyon gondosan dolgozik, kifejezésben, rajzban pontosságra törekszik, nagyobb súlyt vet a vonalra, mint a színre, módszere emlékeztet az angol rajzok pozitívítására, melyek energiájuk mögött meleg, ellágyuló, de féken tartott érzelmesség bujkál. Szereti a visszaemlékezés borongó hangját, a félmúlt időket, az elmúlt dolgok visszaidézését, általában a férfias melancholia az a hang, a melyen legteljesebben tud szólni. Szereti a galantériát, régi emberek finomkodó mozdulatait és beszédét,

elegáns formákban végzetes szerelmét, az öregek levendula-illatú emlékeit, azt a biedermeier-stílusú életet, a mely nagyapáink és nagyanyáink fiatal-ságában volt divatos s a melynek ma újra feltámadt a kultusza ruhában, lakásdíszben, ékszerben és az irodalomban is. Nagyon finoman tud szólni, gyöngédséggel tele hangon, egy-egy mondásán, képen a meghatottság nemes lírája érzik. Stíljá fejeztet, szemérmes és tartózkodó, de erős ritmusa van és egy-egy megindult pillanatban erősen átmelegszik. Írása önkéntelen eszünkbe juttatja Krúdyét, erős hasonlóságok révén, de míg Krúdy közvetlenebb, szinesebb, önmagát teljesebben adó és természeténél fogva inkább költő, addig Lovik fejeztetett, gondosabb, több kulturájú. Mind a kettő egyforma hatásokból indultak, úgy látszik, egyéniségükben is nagyon hasonlóak, inkább csak karakterbeli különbségek választják el őket egymástól. Abban is egyeznek, hogy mindketten hajlanak a modorosságra, de csak fardat-tabb óráikban. Lovik is hosszas küzdelem után tudta teljesen felszívni a beléje került idegen elemeket s most, teljes kifejlődésével annál örövendesebben lepi meg olvasóit.

A „Jó Pajtás”, Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapjának újvi száma a rendesen jóval bővebb s nagyon érdekes tartalommal jelent meg. Verset Abrányi Emil és Feleki Sándor írtak bele, nagyon érdekes rovatban mondják el Szabóné Nogáld Janka, Endrődi Sándor, Abrányi Emil és Benedek Elek, hogy melyik volt gyermekkoruk legboldogabb újve. Sebők Zsigmond Az arany cipő, Benedek Elek Oh szép ifjúságom cím alatt kezd új regényt. Szemere György elbeszélést ad, Zsák Károly híres sportember a kapu-védésről mond el érdekes dolgokat, Faragó Géza és Gara Arnold kedves képet rajzolt, Csajthay Ferencné bájos német mesét mond el, egy czikk az aranyásásról szól, Zsiga bácsi legmulatságosabb mókáinak egyikét mondja el. A kis krónika rovat szép kis képekkel élénkített apróságai, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A „Jó Pajtás”-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal (IV. ker., Egyetem-utca 4.).

Új könyvek. Újkor és néhány más elbeszélés. Irta Sebők Zsigmond. Budapest, Franklin-Társulat; ára 4 K.

Az élet művésze. Irta Náda Pál. Két kötet. Budapest, Franklin-Társulat; ára 8 kor.
A keresztúton. Elbeszélések, írta Lovik Károly. Budapest, Singer és Wolfner; ára 3 kor.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Dr. BUNCEL ALFRED ügyvéd, 54 éves korában Budapesten. — Dr. SCHAEFFER JÓZSEF, 50 éves korában Budapesten. — Dr. VAMOS KÁROLY, kegyes-tanítórész, 41 éves korában Meryén. — Dr. KOMÁROMY DEZSŐ, kegyesrendi teológiai tanár, 37 éves korában. — SZMETANA JÓZSEF, nyug. iskolai igazgató, 73 éves korában Znióváralján. — NÁNAI ANDRÁS, polgári iskolai igazgató, 41 éves korában Győrben. — VERDEBÉR ISTVÁN, nyug. államasúti igazgató, 84 éves korában Budapesten. — KENDE ZSIGMOND, miniszterelnökségi sajtótudósító, 59 éves korában Budapesten. — OTTLICH GEZA, csász. és kir. kamarás, helygymnáziumi osztálytanácsos Budapesten. — WILDER JÓZSEF, Sopron város főmérnöke, 52 éves korában. — Dr. SCHULHOF REZSŐ, a Déák Ferencz jótékonyági egyesület főorvosa Budapesten. — SZULY KÁLMÁN, földbírtokos, 61 éves korában Andrásfán. — PATÁCH PÁL, községi főjegyző, 76 éves korában Dúsnokon. — GOLDSTEIN JÁNOS magánzó, 80 éves korában Nyiregyházaán. — KOVÁCS SÁNDOR GYÖRGY, budapesti hírlapíró, 34 éves korában. — SZURCZ ISTVÁN, a Magyar Leszámloló és Pénzváltó Bank főtisztviselője, 46 éves korában Budapesten. — ORMÁNI PAPP KRISTÓF, nagybérlő, 47 éves korában Nagynyulason. — aJkai ARKAY GYULA, volt országgy. képviselő, földbírtokos, Vasvármegye törv. bizotts. tagja, Vasvármegye nyug. árvászeiki elnöke, előbb a sárvári, korábban a cell-dömölki járások volt főlzolgalbírája. — KALCHER ÁRPÁD, nyug. magy. kir. honvédszázados, hadbíró, 43 éves korában Komáromban.

Özv. gróf ZICHY ZSIGMONDNÉ, született Kolowrat Valéria grófné, 93 éves korában hainburgi kastélyában. — Özv. COSSINI TERÉZLNÉ, szül. altorjai Léva Eteleka, 83 éves korában Szekesfeherváron. — Özv. szini SEBŐ IMRÉNÉ, szül. Szekeszi Irén, 79 éves korában Győrben. — Özv. NEUMANN SIMONNÉ, szül. hajszai Vojnich Borbála, 78 éves korában vereszez-pusztai tanyáján. — Özv. A. KOPP LIPÓTNÉ, szül. Hettinger Rozália, 74 éves korában Trieszben. — KIFFOVICS IMRÉNÉ, szül. Jóé Emma, 74 éves korában Kassán. — Özv. görögí és toporezi GÖRGY GYULÁNÉ, szül. cseleji Cseley Anna, 61 éves korában Sátoraljaújhelyen. — Özv. csitt-szent-iványi KORONKA LAJOSNÉ, szül. köröspatakyi Kóltó Amália, 87 éves korában Szilágysomlyón. — HEGEDŰS BERTA, 69 éves korában Győrben. — SCHÖNFELD SÁNDORNÉ, szül. Goldmann Berta. — GLUGOR FERENCZ, szül. szilágysomlyói Szilágyi Aranka, Sajakgyörgyén. — BAUER VILMA, 33 éves korában Budapesten. — Özv. DAVIDOVITS LIPÓTNÉ, szül. Hönig Gizella, 32 éves korában Budapesten.

Vegyen Schweizer's Selymet

Kérjenek minál a mi ajánlásainkkal fekete, fehér, vagy színesben: csipce, laposná, chinos, ottoman, massalin stb. mousseline 120-cm. széles, méterje K. 1.30-tól kezdve, básony ruháknak, és blúzoknak, pizs, kabátoknak és kárpizoknak, valamint blúzok varrásához és ruhák valódi színes hímzéséhez, gyapjú, és selyemben.

Mi csakit kezelték szőlő selymeszövet árulunk, kővetlenül megismerkedjen, nézze meg a kárpizokat és ruhákat a házhoz. (Dupla levelelérje.)

Schweizer és Társa, Luzern U 23 (Szájcz)

CZIMBALOM

Legújabb szab. acélszerkezetű részlete is. Osodáros, tisztán hangzó gramofon gép 25 K s feljebb. — Hozzá: Fedák Sári, Király, Bössa, Berzei, Bonci, Garasó-tól legeszebb lemezek 2 korona 50 fillér.

Hegedűk világhírű mesterek hű utáztalati Fuvolák, Törpátók, csellók, harmonikák, stb. — Hírók. MOGYOROSY GYULA kir. szab. hazaszegény. — Árjegyzék ingyen. Bpest, VII., Rákóczi-út 71.

Technikum Mittweida

Igazgató: A. Holzt, tanár. Szász királyság. Magasabb műszaki tanintézet; az elektro- és gép-technika terén. Külön osztály: mérnök, technikus és műszaki részre. Elektrotechnikai és gépészeti-laboratórium. Tanulmányi mívelhelyek. Legrégibb és leglátogatottabb intézet. Program stb. díjtalanul a titkárság által.

TÁTRAFÜRED

TÉLI GYÓGHÉLY. TÉLI SPORT. REMEK TÉLI KLÍMA.

5 1/2 Km BOPPÁLYA, KORCSOLYPÁLYA

Téli idején: DECEMBER - MÁRCIUS Prospektus küld

GRAND HOTEL IGAZGATÓSÁGA.

Fog-Krém KALODONT Szájviz

EGYEMBERT KERESK

A KI NEM VISEL

PALMA

KAUCSUK-CIPŐSÁRKOT

Lohr Mária (KRONFUSZ)

A főváros első és legregibb cipő-üzlete, vegyítés-űtő és kollektív gyári intézete.

Gyár és főüzlet: VII., Baross-u. 85. Telefon: József 2-37.

Fiókák: II. ker., Fő-utca 27. sz. IV. ker., Eskü-út 8. sz. IV., Kecskeméti-utca 14. V. Harmincz-utca 4. sz. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrássy-út 16. sz. VIII. ker., József-körút 2.

Steckenpferd lillomtejszappan

BERGMANN & CO. gyártmánya TETSCHEN A. E. elérhetetlen hatású szepők előállítására s nekilözhetően szer. arez- és bőrápolásra, mi számtalan elismeréssel bizonyíthatunk. Gyógyítárokban, drogériákban, illatszerek és fodrász üzletekben 80 fillért kapható. Szintgy. pártalan hatású női kézalapára a Bergmann „Manera” lillomkrém, mely tubusokban 70 fillért mindenütt kapható.

Orr-alakító!

„Eltér” orthon. készülék, melyly minden nem szép orrforma szávatosság mellett alakítható. (Csontváltás nem.) 50 000 darab használatban. (Megrendelések fejedelmektől.) A készüléket vámmentesen szállítjuk és a postadíjjal együtt 390 koronába kerül, jobb és eleven beállítható K 690, kauszákkal K 890. Ejjel viselhető. — Orv. specialista- orvosok által ajánlja. (13 szabadalom.) Homlokárcz-elmítő K 420. L. M. Baginski, specialista, Berlin 275. W. 57. Winterfeldstr. 43

TÁTRALOMNICZ

Télisport szezon: december hó 15-től március hó 15-éig.

A legszebb bob- és rödlipálya új felvonóval, posta, távira, telefon, vasutállomás összeköttetés mindenfelé. Prospektus ingyen és bérn.

ban Sátoraljaújhelyen. — Özv. csitt-szent-iványi KORONKA LAJOSNÉ, szül. köröspatakyi Kóltó Amália, 87 éves korában Szilágysomlyón. — HEGEDŰS BERTA, 69 éves korában Győrben. — SCHÖNFELD SÁNDORNÉ, szül. Goldmann Berta. — GLUGOR FERENCZ, szül. szilágysomlyói Szilágyi Aranka, Sajakgyörgyén. — BAUER VILMA, 33 éves korában Budapesten. — Özv. DAVIDOVITS LIPÓTNÉ, szül. Hönig Gizella, 32 éves korában Budapesten.

A «VASÁRNAPI UJSÁG» 61-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legregibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven s több mint másfél ezer képpel, legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «Vasárnapi Ujság» színes képmel-
léleteket és ad, több színben művészkép ki-
vitt képeket.

Előfizetési feltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 5 korona, fél-
évre 10 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val
negyedévre 6 korona, félévre 12 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadó-
hivatalára, Budapesten, Egyetem-utca 4. szám
küldendő.

EGYVELEG.

*Az autotaxi nem köteles hajtani ködben. Érdekes ítéletet hozott az egyik londoni bíróság. Egy utas autotaxira ült, a mely tíz perc múlva megállt, miután sűrű köd ereszkedett le és ebben a chauffeur semmi szín alatt nem volt hajlandó a kocsi tovább hajtani. A taxaméter egy shillinget mutatott, a minék megfizetését az utas megtagadta, miután a kocsi nem vitte őt oda, a hova szándékozta. A dolgból pör lett és a bíróság elmarasztalta az utast a viteldíjjak és a költségek megfizetésében, azzal a megokolással, hogy a chauffeur helyesen cselekedett, a mikor a sűrű ködben az autót megállította és nem tette ki azt egy esetleges katasztrófának. A bíró a chauffeur még meg is dicsérte óvatosságáért.

* Falánkság az Egyenlítő alatt. Az afrikai utazók egyértelműleg beszélik, hogy az ottani ben-
szülöttek a világ legfalánksabb népei. Megeznek mindent, a mit a természet nyújt, de a fő eledel, a miért rajonganak: a hús. Annnyira szeretik a pecsenyét, hogy nem is igen nézik, minő állatból származik. A szudáni szereseben, ha vadat ejt el, mindenekelőtt a máját veszi ki és azon nyersen eszi meg azt, csupán sóval, borssal, kőmenny-mag-gal és hagymával fűszerezi. Egy ember megeszik három kilogramm máját is, de ha ez elfogy, még egy két kiló húst is képes bekebelezni utána. A hienát kivéve minden emlős állat húsa pecsenye nekik és evésük néha órákig tart. A mikor gyomr-
ruk annyira tele van, hogy már egy falat se fér bele, elvetik magukat az árnyékban és alszanak vagy lustálkodnak sokszor két napig is — a mig ismét megéheznek.

* Az első mozgópostát 1837-ben rendezték be Angliában, a london — glasgow vasútvonalon. Mind-
járt az első rendszer olyan kitűnő volt, hogy máig is csak keveset változtattak rajta.

* A fény és a vér. H. Reeves chikágói orvos arról ír egy amerikai orvosi lapban, hogy a sötétség hatásától a vér kevesebb lesz úgy a testben, mint a szívben is. Hasonlóképpen csökkenti a vérmenyiségét a vörös fény, míg a kék színtől vérbőség áll elő, ép úgy, mint a meleg napfénytől. A sötétség továbbá növeli a vér nyomását, a ragyogó fény ellenben leszállítja. Reeves megállapította még, hogy a sötétben, vagy vörös fényben világra jött állatok súlya körülbelül egy százalékkal nagyobb, mint a napfényes helyen született állatoké. A sötétség hatása a vérre három óra alatt, a fény hatása négy óra alatt mutatkozik.

Dr. Groó Béla Ótátrafűrdő gyógyfürdő vezető orvosa rendelését Ótátrafűrdőn a téli időnyre imézt megkezdte.

Szerkesztői üzenetek.

Vers. Lapunk karácsonyi számában egy vers jelent meg Jászai Edeleddel címekkel s szerző: Lányi Viktor van aláírva. A tévedést kijavítjuk: a vers szerzője Lányi Sarolta.

A fekete rózsa. A novella kezdetleges, inkább olvas-
mányok visszhangja, mint eredeti írói megnyilatkozás. Új hajnalok felé. Bábszínház. A parkban. Akar va-
lamit mondani, de a szava belefull a bombasztikus frázisok áradatába. A fordítás nem elég erős.

Boszú. Minekünk ez a vers túlságosan lapos és semmitmondó s nyelvben, technikában is fogyatékos.

Czimer. Régi fény. Merőben visszhangjai költői olvasmányoknak s a mi eredeti marad ezek levonásá-
val, az teljesen súlytalan.

Csak álom volt. Egyelőre az önképzőkörben kell maradnia, a nagy nyilvánosság elé nem való.

SAKKJÁTÉK.

2882. számú feladvány Pauly W.-től, Bukarest.

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 49-ik számában megie-
lent képtalány megfejtése: *Viszontlátás öröme.*

Felolós szerkesztő: **Holtzy Pál.**
Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Vármegye-u. 11.
Kiadó-hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

AZ ORVOSI STATISZTIKA világosan mutatja, hogy 6-szor annyi me-
teresebben táplált gyermek hal meg, mint anyajélt táplált gyermek. Mindent kideríten meg az anya, hogy gyermekét táplálhassa. Az elegendő táradhatatlan táplálást még gongye anyának is lehetőséget tesz a Jótékony hatással van a tej mennyiségére és minőségére. A tej gyarapodás 33-50%. A csecsemők anyiban rendszeresen gyara-
podnak és kitűnően fejlődnek. Kellemes íze könnyen oldódó szer, egy liter 20 napra elegendő. Ára 3 K. Főletelt Fragner B. Gyógyász. Erág III. Neruda-u. sarok. Lereket Magyarország részére Török József gyógyszer. Budapest, Király-u. Ahol nem kapható, a szét-
küldés pontán a pénz előzetes beutalása után történik. Egy liter 3 K., 2 liter 6 K., 3 liter 9 K. és 4 liter 12 K. — K. bérmentve.

Ekszerek! Ezüstneműek!

késpérez és angol rendszerű részletekterőre is beszerelhetők gyári áron áremelés nélkül

SÁRGA JÁNOS

ékszergyártó, cs. és kir. udvari szállító. Kolozsvár, Mátyás király-utca 13. sz. — Áll. és vidékre választékot is küld. Képes nagy kataló-
gust ingyen és bér-
mentve küldjék meg.

MINDEN HÁZTARTÁSBAN NÉLKÜLÖZHETETLEN A 32 arany éremmel és a legfelső elismeréssel kitüntetett, VILÁGHÍRŰ „SCHÖBERL-ÁGY”

Ejjel 210 cm. hosszú, kényelmes ruganyos-ágy.

Nappal elegáns szék.

Kapható minden kivitelben. Szét-
kúldés a világ minden részére.

Schöberl Róbert udv. száll. es. és kir. szab. gyára által

●● Kizárólag: Budapest, Harisbazár. ●●

Mivel újabbban többféle szilány utáztatot hoznak forgalomba, félkőrem a t. közönséget, hogy ilyeneket saját érdekében utastison vissza. Árjegyzék bérmentve. — Ugyanitt szabadalmazott ágygyá alakítható dírányok, székek betétek részére, sodronyárgak és díszes díványpárnák kaphatók.

ZEISS

Tábori látcsövek és színházi látcsövek.

Nagy fényerősség. — Nagy láttér.

UJ MODELLEK.

Eredeti árakon minden szakba vágó üzlet által beszerezhetők.

T. 404. sz. katalógus díjtalan.

CARL ZEISS
Gesellschaft m. b. H.
WIEN

IX/3., Ferstelgasse 1.

Gyárak: Győr, Jena, London, Wien, Riga.

A Magyar Királyi Államvasutak téli menetrendje.

Table with columns: Délelőtt, Délután, A vonatok indulása Budapest keleti p.-u.-ról. Ervényes 1913 október hó 1-től. Includes train numbers, destinations, and departure times.

Table with columns: Délelőtt, Délután, A vonatok indulása Budapest nyugati p.-u.-ról. Ervényes 1913 október hó 1-től. Includes train numbers, destinations, and departure times.

Table with columns: Délelőtt, Délután, A vonatok érkezése Budapest keleti p.-u.-ra. Ervényes 1913 október hó 1-től. Includes train numbers, origins, and arrival times.

Table with columns: Délelőtt, Délután, A vonatok érkezése Budapest nyugati p.-u.-ra. Ervényes 1913 október hó 1-től. Includes train numbers, origins, and arrival times.

Vérszegénység, ideges fejfájás, anémia ellen a legnagyobb orvosi tekintélyek aláírják

ROZSNYAI VILÁGHÍRŰ VASAS CHINABORÁT

melynek kitünő voltát mindenki elismeri. Kitünő hatásánál fogva a hasonló készítményeket felülmúlja. Milleniumi nagy éremmel kitüntetve! Számos kiállításon díjazva. — Kis palack 2 korona 40 fill., nagy palack 3 korona 50 fill. Készíti: ROZSNYAI MÁTYÁS gyógyszerész, Arad, Szabadság-tér.

"Altvater" Gessler Budapest.

KUNTH KÁROLY mérnök és gyáros.

Os. és kir. fensége József főh. udv. szál. Gyár és Iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10. Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz és vízvezeték, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízvezetési emelőgépek stb. — Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Agyfollak! Kész ÁGYAK. 5 kiló uj, jó faszított, pormentes K 900, 5 kiló jobb K 1200, 5 kiló fehér, puhely-puha faszított K 3000, 3600, 4200.

Kötörök, sajtolók. homok- és kavicsmosogépek, beton-öntő- és falazótégelyártó-gépek, tető-cserépgyártó-gépek, formák: lépcsőfokok, csövek, oszlopok stb. gyártására. — Asbestpalagyárak gépies berendezései L.C.M. ásványfestékek Dr. Gaspary & Co. gépgyára Markranstädt, Leipzig mellett

SPORT SZÁNKÓR Téli-sport. Svéd szánkó, Hallvölgyi szánkó, Dávosi rödlí, Jégkorcsolya botok. Árjegyzéket bérmentve küld: WESZELY ISTVÁN Budapest, IV. ker., Váci-utca 9. szám.

Mit kiabál? MEGJELENT katonai puska a mellényzsebben. Baby-pisztoly. nagy kaliberű, hatlövetű mellényzsebbe való fegyver katonai puska-várattal, a Fegyver-és Gépgyártó R.-T., Budapest, gyártmány. Kapható minden jobb fegyver-kereskedésben. MÁGNÁS CIPŐKRÉM. Minősége kitünő puhít, lisztít, fényesít. Gyártja: HERCZEG és GEIGER. Kész. és kir. udvari szállító Budapest. KAPHATÓ MINDENÜTTÉ

ROULEX. GOÛT AMÉRICAIN. Alapítva 1865. évben. Heckenast Gusztáv zongoratermei Budapest, csakis Gizella-tér 2. szám. Telefon. lbach-zongorák egyedül képviselők.

G. WASHINGTON. kávé által 1 pillanat alatt a világ legjobb kávéját itatja. Hűleg-, meleg-, forróvízben és tejben azonnal oldódik. Kapható mindenütt 1.50 K-ért. Osztr.-magyar monarchia részére kiz. egyedüri szállító: Freudiger és Radó Budapest, VI., Döbessy-utca 34. szám. — Telefon 29-75

Serravallo kina bora vassal. Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabbban kitünt. erősítő-szer gyengélkedők, vérszegények és lábadozók számára. Elvagy-görgető, idegerősítő és vérjavító szer. Kitünő 7000-nél több orvosi vélemény. I. Serravallo, cs. és kir. udv. száll. Trieste-Barcola. Visszafelkötő a gyógyszerárakban feltételes fivegekben kor. 2-30, teres üvegekben kor. 4-30.

Alapítva 1865. évben. Heckenast Gusztáv zongoratermei Budapest, csakis Gizella-tér 2. szám. Telefon. lbach-zongorák egyedül képviselők. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus Dohnány, Pugno, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

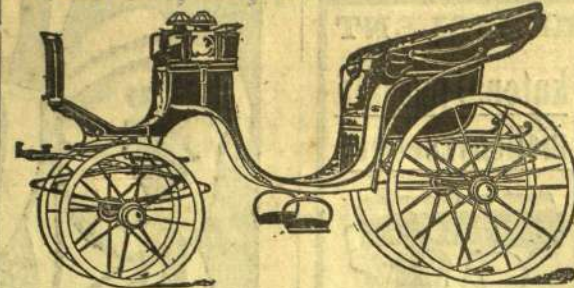
VEZETÉK NÉLKÜLI

100 gyertyafény erős, óránkénti világításra 3-5 fillérbe kerül, nincs káncóza, bárhová vihető és semmi körülmények között fel nem robbanhat.

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS
megtekinthető, minden vételeküztelesség nélkül

Wiktorin és Társa Bpest,
VIII. kerület, Baross-utca 1. szám.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kocsiárucsarnok
Budapest, IX., Köztelek-utca 4.

A monarchia legnagyobb kocsiárucsarnoka. Árjegyzék ingyen.

Legjobb beszerzési forrás!
Kész ágyak jó cseh ágytollból!!!

Sűrűsűlű vör. mánakba (inlett) töltve, egy dunyha 130x180 cm. 2 párnával, mindögyök 80x60 cm. új, puha, tartsós tollal K 10-12. Főpelyh K 20-24. Pelyh K 24-28. Dunyha egyedül K 10-12, 14-16 és 18. Fejpárna egyedül K 3-4, 5-6 és 4-6. Készár. dunyha 200x140 cm. K 13-14.50, 17.50 és 21. Ehhez fejparna 90x70 cm. K 4.50, 5.50 és 6.50. Öt kg. szürkés toll K 9.40, jobb K 12-14. Főpelyh K 17-18. Öt kg. új, jó, fehér, pormentes ágytoll K 24-28. Hófehér K 30-32. Jobb K 36-38. Legtöbbi árak udvarlani foat. K 45-50. Öt kg. fosztatlan öt lbákrol K 26-28 és K 30-32. Fehér pelyh, nagypelyh K 5-6, jobb K 6-7. Finom molesztett pelyh K 6.50 1/2 kg. kint. Szürke pelyh 1/2 kg. K 2.50 és 3-4. Székülés bérmentve utánvétel. Beszerzés postadíjmentesen ellenében. Sigmund Lederer, Janowitz a. Angel Nr 145. bel Klattau, Böhmen. ♦♦

MARGIT-CRÉME

Margit-szappan 70 fillér.
Margit-powder 1 K 20 fill.

A főrangú hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve. Ezzel a krémrel a szerencsés összehatásban rejlik, a bőr szon- nál felveszi és kiváló hatása már pár óra le- folyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémot utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjegy- gyel lezárított dobozt elfogni, mert csak ilyen készítményt vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, zsír- talan vegyülete készítmény, a mely a kül- földön általános feltűnést kellett. **Árs 1 kor.**

Gyártja Földes Kélemen laboratoriuma Aradon.
Kapható minden gyógyszerárban, illatszer- és drogua-üzletben

Csak a hölgyeket érdekli!

Első magyar női egészségügyi és testápolási cikkek szakszervelete

KELETI Bpest, IV., Korona-herceg-u. 14/16. sz. (ur. Szapary-udvar.)

A cég saját gyártmányú és külföldi különlegességek: Haskötők az összes al- testi bántalmak ellen. Eredeti párisi fü- zék és melltartók éptermékünk részére, valamint kiegyenlítőfüzék ferde növények számára. Cs. és kir. szab. ésvrőkötők. Egyszerűsített. Higiénikus havi bajkötők! Gumiharányók. A legkiválóbb francia és amerikai női övszer különlegességek! Új! Auto Vaginal Spray. Új! Irrigató- rak, bidék, valamint az összes betegapo- lási szikkek. — Csak szakavatott női kiszolgálás. — Mérsékelt és polgári árak

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

MARGIT
gyógyforrás — (Beregmege.)

A gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó hatá- sán még akkor is, ha vérszék este írog fenn.

Megrendelhető: **EDESKUTY L.**-nál Budapesten és a forrás kezelőségénél Munkácsen.

Aranyérem, Wien 1912.

IDEGGYÖNGE FERFIK
elgyöngült erejüknek visszatérését elősegítik az **EVATON-TABLETTÁK**

Által. Kérje az orvosi véleménygyűjteményt. Minta K 4.20, 1/2 karton K 10., egész karton K 18. után- vétel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében:

St. Markus-Apothek, Wien, Hauptstrasse 130

Főlerakat: Hunnia-gyógyszertár Budapest, VII. ker. Erzsébet-körút 56. — Török József Budapest, Király- utca 12. sz. — Kapható minden gyógyszerárban.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapították 1847.

Brausweller János
Szegeden. Cs. és kir. királyi igazgató- szab. chronometer- és műtörés, órátlálójá a remontoir ingadráknak stb. stb.

ÓRAK, EKSZEREK 10-évi jótállással **RÉSZLETFIZETÉSRE**

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan/ezkhörítetnek.

HIRSCH és FRANK
Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasöntöde Részvénytársulat
BUDAPEST, VI. KER., ARÉNA-UT 127. SZ.
Külön osztály

téglagyári gépek.

GYÁRT: falltégla és osorópszajtokat, téglagyártó és agyagmagnun- káló gépeket legújabb és legjobban bevált szerkesztésekben.

Elvállalja anyagvis- galatok kivételét és teljes téglagyári telepek létesítését.

Tervek és költségveté- sek díjtalanul.

ELSŐRANGU REFERENCIÁK.

MAGYAR FÉM- ÉS LÁMPAÁRU-GYÁR
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPEST-KÖBÁNYA.

Petroleum-lámpák
a legegyszerűbb kivitteltől a legpazarabbig.

Légszesz- és villamos csillárok.

Fém- és diszműtárgyak

„OPTIMUS“
nélkülözhetetlen tüzoltószer gyá- rakban, üzletek- ben, irodákban.

Raktárak:
Budapesten:
II., Szilágyi Dezső-tér 3
V. Erzsébet-tér 16.
VII., Erzsébet-körút 19.
VIII., Üllői-ut 2.
Kálvin-tér sarkán.
Pozsony:
Lőrinczkapu-utca.
Kolozsvár:
Mátyás király-tér.
Debreczen:
Piacz-utca.

VASÁRNAPI UJSÁG

2. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.**
BUDAPEST, JANUÁR 11.

Szerkesztési iroda: IV. Vármege-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám ára 40 fillér.
Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona.

A "Világkrónika"-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg- határozott vitellaj is csatolandó.

MAGYAR LABDARÚGÓK (F. T. C. CSAPATA) GYŐZELME DECEMBER 28-ÁN PÁRISBAN, A ST. OÜEN-I PÁLYÁN, ÓRIÁSI HÖBÁN. — Schlosser gonrdágra készül.